

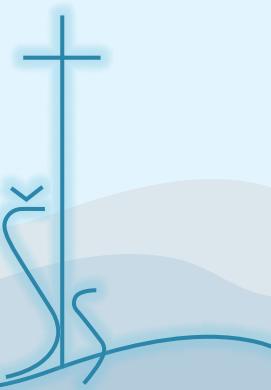

God. 2017./XLVII.

Br. 4/187

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevaka – Split, Lovret

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevaka – Split, Lovret

God. 2017./XLVII.

Br. 4/187

Sadržaj

Riječ uredništva.....	3
Riječ provincialne predstojnice	5

IZ GENERALATA

Obavijest o imenovanju vrhovne tajnice i vrhovne ekonome	6
--	---

IZ PROVINCIJALATA

Sa sjednica Provincijalne uprave.....	9
Obavijesti	10
Jubileji redovničkoga života 2018.....	10
Rodendani sestara.....	11

ZBIVANJA I OSVRTI

Izlet redovnica Splitsko-makarske nadbiskupije.....	12
Napajati se na Franjevačkim izvorima.....	12
Duhovne obnove u Provinciji.....	13
Isusove upute za život.....	13
Grijeh struktura - kako se oduprijeti?	14
Putevima srca.....	14
Transfuzija ljubavi.....	15
Imenom sam te zazvao, ti si moj!.....	15
Ususret Mariji u Vepricu.....	16
Dani kruha i plodova jeseni	16
Sveci i blaženici: uzori djelotvorne ljubavi	17
Seminar za kućne predstojnice	18
Sestrinstvo kao temelj franjevačkoga zajedništva	19

Majke i očevi pred izazovima današnjice	20
Sastanak kućnih predstojnica s provincijalnom predstojnicom.....	21
Obilježavanje 50. obljetnice života i djelovanja sestara u Kaštel Lukšiću.....	22
Pozdravni govor provincijalne predstojnice s. Andree Nazlić.....	23

JEKA IZ AFRIKE

Sedamdeset godina postojanja osnovne škole u Luhwinji	25
Prva godišnjica smrti naše s. Clare Agano Kahambu.....	27
Doživotni zavjeti sestara u DR Kongu.....	28

BOŽIĆNE ČESTITKE

NAŠI POKOJNICI

Sestre naše Družbe	35
Rodbina sestara.....	35
Zahvale.....	35

LIST DRUŽBE

Iz Generalne kuće.....	37
Iz Mariborske provincije.....	37
Iz Splitske provincije.....	39
Iz Tršćanske provincije	40
Iz Lemontske provincije	41
Iz Mostarske provincije	42
Iz Argentinsko-urugvajske provincije	44
Iz Bosansko-hrvatske provincije	45
Iz Austrijske provincije.....	46
Iz Paragvajske provincije	47
Iz Rimske regije	48

PRILOZI

Papina poruka za 1. svjetski dan siromašnih, 19. studenoga 2017.....	50
Poruka pape Franje za 51. svjetski dan mira, 1. siječnja 2018.....	54
Proglas splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića.....	58

Riječ uredništva

Ako je vrijeme *mjesto* susreta s Bogom onda je i ovo, nama darovano, najpogodnije za susret s Njim. Besmisleno je tražiti ili čekati neko svoje vrijeme izvan darovanoga, jer nećemo ga naći. Naprotiv možemo propustiti *kairos* susreta i izgubiti smisao za otajstvenost postojanja u vremenu.

Odjeci nam donose *odjek* proteklog tromjesječja iz naše Provincije: obilježavanje 50. obljetnice zajednice u Kaštel Lukšiću, 70 godina postojanja osnovne škole u Luhwinji, slavlje doživotnih zavjeta u DR Kongo, crtice iz Dječjeg vrtića te izvješća o duhovnim vježbama i seminarima.

U prosincu se navršila i godina dana od nasilne smrti naše s. Clare Agano Kahambo o kojoj donosimo zapis sjećanja iz Afrike.

Uz List Družbe koji nam donosi odjek iz Provincija, priložili smo i aktualne Papine poruke: za 1. svjetski dan siromašnih i 51. svjetski dan mira te Proglas splitsko-makarskog nadbiskupa Barišića za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji.

Odčitavanjem znakova vremena budimo odgovorne sunositeljice zadatosti vremena u kojemu živimo. Mudro razabirući vremenito od vječnoga, dopustimo Bogu da se rodi u nama.

Čestit Božić i blagoslovljenu novu godinu žele

Vaše sestre iz uredništva!

Rođenje, Slavko Sohaj

Riječ provincijalne predstojnice

„Evo, javljam vam blagovijest, veliku radost za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj – Krist Gospodin.“ (Lk 2,10-11)

Drage sestre, evo i nas, kao nekoć pastira, pred neshvatljivim otajstvom Božjeg silaska u ljudsku povijest. Sve stvorene je nakon vjekova iščekivanja dočekalo vrhunski iskaz Božje ljubavi – utjelovljenje Jedinorođenoga. U jednom trenutku povijesti spasenja Božja riječ izgovarana „više puta i na više načina“ dolazi trajno se nastaniti među nama, u nama. Bog koji zbog svoje ljubavi prema čovjeku htjede roditi se u tijelu, započinje novo stvaranje a preobraženi čovjek, koji od roba postaje slobodno dijete Božje, čuvši ovu blagovijest može radosno kliktati zajedno s pastirima kroza svu vječnost. Neka nas okruženost i naviknutost na sveto te zaokupljenost izvanjskim ne ometu u dubokom razmatranju ovoga otajstva spasenja koje rađa tolikom radošću.

Bog se, kako vidimo, objavljuje u malenom i neznatnom, daleko od blještavih svjetala, sakrit i obučen u običnost. Potražimo ga, franjevačkom pozornošću, tamo gdje sestrinskim srcem slutimo da bi htio doći i dopustimo mu da se rodi, da bude s nama ali i u nama, u onim predjelima bića koja su još u hladnoći tame, besplodna i još nedotaknuta Božjom milošću.

Molitvenim poniranjem u ovo silno djelo Božje zacijelo ćemo, potaknute njegovim primjerom, i same poželjeti djelatno živjeti sebedarje. Dopustimo da nas ta želja ovoga Božića odvede mimo naših uhodanih putova i potakne da činimo veće dobro. Bog se, kako vidimo, objavljuje u malenom i neznatnom, daleko od blještavila, sakrit i obučen u običnost. Potražimo ga, franjevačkom pozornošću, tamo gdje sestrinskim srcem slutimo da bi htio doći i dopustimo mu da se rodi, da bude s nama ali i u nama, u onim predjelima bića koja su još u hladnoći tame, besplodna i još nedotaknuta Božjom milošću. Upravo ta mjesta, dopustimo li da se Svjetlost u njima rodi, mogu postati zemlje neslućenih plodova i hramovi Božje slave.

Postavši čovjekom Sin Božji uspostavlja novi red i pomiruje svijet s Bogom. A mir, onaj istinski, određuje ispravan odnos prema Bogu i stvorenu. Nedostatak mira jasno ukazuje na narušenost odnosa. Molimo za dar mira na poseban način na Dan mira, o svetkovini Marije Bogorodice da uđe u nas i čitavi svijet. Neka istinski mir bude odrednica našega života u zajedništvu i otvori nam putove skladne međusobne povezanosti. Budimo mirotvorci i donosimo mir ondje gdje je grijehom protjeran, počevši od svojih vlastitih nutrina.

Ovim mislima, vama drage sestre i čitatelji Odjeka, želim čestit Božić i da nas Spasitelj – Krist Gospodin vodi u novoj godini.

s. Andrea Nazlić, *provincijalna predstojnica*

Božić, 2017.

IZ GENERALATA

Prot. n. 2344/2017

Grottaferrata, 6. listopada 2017.

Svim sestrama Družbe

Predmet: Obavijest o imenovanju vrhovne tajnice i vrhovne ekonome

Drage sestre!

Na prvoj sjednici Vrhovne uprave održanoj 2. listopada 2017. godine, prema članu 122 i 123 Konstitucija, imenovane su:

- s. M. Danijela Brekalo, vrhovna tajnica,
- s. M. Gregoria Susnik, vrhovna ekonoma.

Obavještavamo vas također da je s. M. Lidija Glavaš imenovana kućnom predstojnicom u Generalnoj kući u Grottaferrati.

Molitvom podržimo sestre kojima su povjerene ove odgovorne službe važne za dobro cijele Družbe. Neka Gospodin blagoslovi njihov rad!

Mir i dobro svima!

s. M. Klara Šimunović
vrhovna predstojnica

Prot. n. 330c/2017

Došašće, 2017.

Svim sestrama Družbe

Drage sestre!

Polazeći od slavlja posljednjega Vrhovnoga kapitula i njegova Zaključnoga dokumenta *Ljubav nas Kristova obuzima* (2 Kor 5,14) osjećamo se još više potaknute da u svojim razmatranjima i u stvarnosti svakodnevnoga života i apostolata središnje mjesto pridajemo ljubavi koju Bog neprestano pokazuje prema nama.

Došašće nas bogatstvom liturgije poziva da se otvaramo ovoj tajanstvenoj, besplatnoj i vjernoj Očevoj ljubavi, da joj u svome srcu pripravljamo prebivalište.

Na našu duboku čežnju za Njim, Bog Otac odgovara obilno svojim milostima – darujući nam svoga ljubljenoga Sina kako bismo od njega mogli naučiti biti djeca koja ljube Oca te međusobno živjeti kao sestre i braća, nesebično iskazujući ljubav jedni drugima. Ovu temeljnu stvarnost, da Bog ljubi svijet, da ljubi svaku od nas, pozvane smo iskustveno živjeti. Mi možemo ljubiti jer je on nas prvi uzljubio (usp. 1 Iv 4,19) i ne prestaje nas ljubiti. On se zapravo “nikada ne umara širom otvarati vrata svoga srca i ponavljati nam da nas voli i da želi dijeliti s nama svoj život” (*Lice milosrđa*, 25). Divno je imati takvog Oca koji nas ljubi i uvijek nas prihvata, pa i onda kada nam se, zbog naših slabosti, čini da okreće svoje lice od nas! I kada se mi skrivamo ili ga izbjegavamo, i tada nam On hita ususret da nam priopći svoju ljubav u Sinu.

I ovoga došašća imamo milosnu prigodu, potpomognute osobito zauzetim sudjelovanjem u brižno pripremljenim liturgijskim slavljima, preispitati svoju ljubav, očistiti svoja srca, dopustiti da nas Božja ljubav obuzme, osjetiti njezinu toplinu i snagu. To ujedno znači dopustiti da nas Kristova ljubav potakne da uvijek prve i besplatno ljubimo, osobito one koji nama ne iskazuju dobrohotnost i koji nam ne uzvraćaju istinskom ljubavlju.

Bog je ljubav (usp. 1 Iv 4,8) i “njegova se prisutnost osjeća u trenucima u kojima ne činimo ništa drugo već ljubimo” (*Deus caritas est*, 31). No, često smo zatečene prevelikom aktivnošću i zaokupljene učinkovitošću. A sv. Pavao nas upozorava: “I kad bih razdao sav svoj imutak i kad bih predao tijelo svoje da se sažeže, a ljubavi ne bih imao – ništa mi ne bi koristilo” (1 Kor 13,3).

Pogledamo li na službe koje obavljamo, moramo se zapitati: Hoće li Krist ovoga došašća k nama doći i kod nas se nastaniti (usp. Iv 14,23) po našem služenju bližnjima i po ljubavi koju unosimo u naše međusobne susrete i u susrete s ljudima koje viđamo? Oplemenujemo

li ljubavlju svako naše djelo, svaki naš posao? Hoćemo li u apostolatu koji nam je osobno ili kao zajednici povjeren pripraviti staze po kojima će Krist ovoga Božića doći u srca ljudi?

Zaključni dokument Vrhovnoga kapitula ističe da naš rad i naša djela trebaju biti odgovor na Božju ljubav (br. 1). Našem djelovanju doista samo ljubav može uvijek iznova dati pravo osmišljenje. Obuzete Kristovom ljubavlju moći ćemo u svakoj životnoj dobi i u svakom poslu zračiti tu ljubav i svjedočiti je te će ono što činimo poprimati stvaralačku snagu.

Kako bismo mogle nepodijeljena srca rasti do sveopće ljubavi, naše nas *Pravilo i život* potiče da u sebi trajno izgrađujmo "stan i prebivalište onome koji je Gospodin Bog svemogući, i Otac i Sin i Duh Sveti" (br. 8). A neiscrpan izvor za rast u ljubavi jesu molitva, kontemplacija, sakramentalni život, osobito Euharistija, Lectio divina. Sve to potpomaže šutnja, duhovno čitanje i duhovno praćenje (usp. *Ljubav nas Kristova obuzima*, 5).

Povjeravajući Majci Mariji cjelokupno poslanje naše Družbe i svakodnevno naše služenje, molimo da nas ona i ovoga došašća vodi i uči upoznavati i ljubiti Krista, njezina ljubljenoga Sina.

Neka i ovoga Božića njegov blagohotni dolazak, po svakoj od nas, bude prepoznatljiv u našim zajednicama i među svima kojima smo poslane nositi Radosnu vijest! Milost njegova pohoda bila sa svima nama u sve dane nove godine!

Sve vas sestrinski srdačno pozdravljam.

s. M. Klara Šimunović
vrhovna predstojnica

IZ PROVINCIJALATA

Sa sjednica Provincijalne uprave

Split, 30. listopada 2017.

Provincijalna predstojnica s. Andrea Nazlić izvjestila je o tijeku 49. plenarne skupštine Hrvatske redovničke konferencije (HRK) koja se 18. i 19. listopada 2017. godine održala u Zagrebu.

Učinjen je osvrt na održane međuprovincijske susrete: susret kućnih predstojnica u Bijelom Polju i susret sestara s privremenim zavjetima u Zadru. Oba su održana u isto vrijeme od 27. do 29. listopada 2017. godine.

Usklađivateljica provincijskih vijeća s. Tamara Bota izvjestila je o susretu s pročelnicama provincijskih vijeća i voditeljicama sekcija koji je održan 28. listopada 2017. godine u provincijalnom središtu u Splitu. Na susretu je vrednovano ostvareno te dogovoren novi planovi.

Provincijalna predstojnica s. Andrea Nazlić izvjestila je o susretu sa sestrama koje će, prema Provincijskom planu za 2018. godinu, provoditi program sa sestrama *u vidu prihvaćanja i suočavanja sa stvarnošću starosti i bolesti*.

Razmotren je Zapisnik sjednice Misijskog vijeća od 21. listopada 2017. te sagledano aktualno stanje u našoj Misiji u DR Kongu. Povoljno su riješene molbe s. Brigitte Nsimire Machumu i s. Seraphine Kanyere Fazila za polaganje doživotnih zavjeta.

Utvrđen je datum i program obilježavanja 50. godišnjice djelovanja naših sestara u Kaštel Lukšiću, 9. i 10. prosinca 2017. godine.

Split, 3. prosinca 2017.

Učinjen je osvrt na održane seminare o *Lectio divina* te na odaziv i sudjelovanje sestara. Na susretu provincijalne uprave s kućnim predstojnicama 2. prosinca odlučeno je da svaka zajednica na kućnom kapitulu dogovori prikladno vrijeme, jednom mjesečno, za zajednički *Lectio divina*.

Razmotreno je aktualno stanje u našoj Misiji u DR Kongu te molba o mogućem preuzimanju novog područja djelovanja.

Imenovana je kućna ekonomija zajednice sestara na Lovretu – s. Jozefa Lučić.

Provincijalna ekonomija s. Senka Jenjić izvjestila je o tijeku radova obnove kuća, u Trpnju i u Zagrebu.

s. Karolina Bašić, *provincijalna tajnica*

Obavijesti

Međuprovincijski susret novakinja i postulantkinja održanje 16. i 17. studenoga 2017. godine u Bukovici kraj Tomislavgrada kod sestara Mostarske provincije. Susret je predvodio fra Mladen Vukšićna temu *Sestrinstvo - temelj franjevačkoga zajedništva*. Iz naše Provincije sudjelovale su novakinja s. Vlatka Katkić i postulantkinja Andjela Crnjac s odgojiteljicom s. Lidjom Bernardicom Matijević.

Prva godišnjica smrti s. Clare Agano Kambu obilježena je 29. studenoga 2017. godine misom zadušnicom u Luhwinji gdje je pokopana te u provincijalnom središtu u Splitu, a 30. studenoga u župi Mater Dei u Bukavuu gdje je mučki ubijena.

Doživotni zavjeti. Na svetkovinu Bezgrešnog Začeća BDM, 8. prosinca 2017. godine, s. Brigitte Nsimire Machumu i s. Seraphine Fazila Kanyere Karambu položile su doživotne zavjete užupnoj crkvi u Nyantende.

Naše misionarke. Dana 26. listopada 2017. godine stigla je s. Mirjam Penić radi zdravstvenih razloga. Nakon odmora u Domovini s. Mirabilis Višić se sredinom mjeseca studenoga vratila u svoju misijsku postaju u DR Kongu.

Sestrinska zajednica u Imotskom. S. Karla Brečić i s. Sofija Vuković, koje su stanovale

u franjevačkom samostanu u Imotskome, 7. studenoga ove godine preselile su se u sestrinsku kuću. S. Konzulata Glibotić je iz Imotskoga premještena u provincijalnu kuću u Split.

Provincijski arhiv. U svrhu uspostave i sistematskog uređivanja provincijskoga arhiva, za što je određena od Provincijalne uprave, s. Marija Petra Vučemilo sudjelovala je od 6. do 8. studenoga 2017. godine u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu na trodnevnom tečaju za djelatnike u pismohrani.

Stručni ispit. S. Mirjana Puljiz je 28. studenoga 2017. godine u Zadru položila stručni ispit za zvanje odgojitelj predškolske djece.

Susret kućnih predstojnica s provincijalnom upravom na temu *Autoritet i posluho* držan je 2. prosinca 2017. godine u provincijalnom središtu u Splitu. Odluke i poticaji dostavljeni su kućnim predstojnicama kako bi im bili pomoć pri vođenju zajednice.

Proslava 50. Obljetnice sestrinske zajednice u Kaštel Lukšiću obilježena je 9. i 10. prosinca ove godine. Pedesetak sestara sudjelovalo je na svečanoj misi zahvalnici koju je 10. prosinca u 10 sati u župnoj crkvi Uznesenja BDM predvodio mjesni župnik don Marijo Buljević uz koncelebraciju don Ratimira Vukorepe.

Jubileji redovničkoga života 2018.

50. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 8. rujna 1968. godine:

- s. Dominika Grgat
- s. Lujza Plavša
- s. Željka Čeko
- s. Mihelina Čirjak
- s. Nedjeljka Milanović-Litre
- s. Vitalija Križan

- s. Ljerka Bilobrk
- s. Gertruda Džimbeg
- s. Ivana Džimbeg

25. obljetnicu slave sestre koje su novicijat započele 2. veljače 1993. godine:

- s. Filipa Smoljo
- s. Natanaela Radinović

Rođendani sestara

80 godina

s. Rozarija Župić
 s. Dragutina Krolo
 s. Ljubomira Kustura
 s. Paulina Kurtović
 s. Ksenija Balajić
 s. Sebastijana Stanić
 s. Margarita Marušić

29. travnja	s. Maristela Bašić	17. ožujka
2. lipnja	s. Marislava Samardžić	3. svibnja
10. srpnja	s. Mirjam Penić	22. srpnja
6. kolovoza	s. Ivka Piplović	13. rujna
3. rujna	s. Zvjezdana Bajan	3. studenoga
11. listopada	s. Karmen Knezović	24. prosinca
1. prosinca		

75 godina

s. Damjana Damjanović
 s. Vinka Čovo
 s. Judita Čovo

8. srpnja	s. Vjera Gulić	27. siječnja
2. studenoga		
21. studenoga		

70 godina

s. Andjela Milas
 s. Radoslava Bralo
 s. Berislava Tkalić
 s. Terezina Bašić

27. svibnja	s. Marina Fuštar	4. srpnja
25. lipnja	s. Danijela Kovačević	18. listopada
3. listopada		
14. prosinca		

65 godina

s. Zorislava Radić
 s. Smiljana Runje
 s. Željka Čeko

7. siječnja	s. Pascasie Nsimire Bigabwa	17. travnja
18. siječnja		
3. veljače		

s. Maristela Bašić

17. ožujka

s. Marislava Samardžić

3. svibnja

s. Mirjam Penić

22. srpnja

s. Ivka Piplović

13. rujna

s. Zvjezdana Bajan

3. studenoga

s. Karmen Knezović

24. prosinca

60 godina

s. Vjera Gulić

27. siječnja

50 godina

s. Andrea Nazlić

11. travnja

40 godina

s. Marina Fuštar

4. srpnja

s. Danijela Kovačević

18. listopada

30 godina

s. Pascasie Nsimire Bigabwa

17. travnja

Jubilej zajednice

Godine 2018. navršava se 50 godina djelovanja naših sestara u Frankfurtu.

ZBIVANJA I OSVRTI

Izlet redovnica Splitsko-makarske nadbiskupije

Na spomendan Blažene Djevice Marije od Krunice, 7. listopada 2017., za redovnice Split-sko-makarske nadbiskupije pod vodstvom fra Petra Lubine, nadbiskupskog delegata za redovnice, upriličen je izlet u Trogir.

Crkva *Gospe od mlika*, poznatija kao *Gospa pokraj mora*, čiji počeci sežu još iz 11. stoljeća a danas je najsačuvanija ranoromanička hrvatska crkva, bila je naše prvo odredište. U 13. stoljeću je nadograđena kao spomen pobjede Trogiranu u pomorskoj bitci sa Spilićanima. Crkva je dobila ime po majkama dojiljama koje bi molile Gospu da im podari mlijeko, jer je u protivnom onodobno za tek rođeno dijete gubitak majčinog mlijeka mogao biti kaban.

Nakon toga posjetili smo dominikanski samostan i crkvu *Sv. Križa* na otoku Čiovu, gdje se 1600. godine zbilo čudo: iz Kristovih je rana na raspelu u ovoj crkvi prokapala krv, što je brojne vjernike privuklo na to sveto mjesto. Čuvši nekoliko svjedočanstva o čudesima što se i u naše vrijeme događaju na tome milosnom mjestu, zadržali smo se kratko vrijeme pred raspelom koje doista snažno progovara o Kristovoj trpećoj ljubavi prema nama, približavajući nam njegov lik obuzet smrtnom agonijom u posljednjim trenucima ovozemnog života.

Svetište *Gospa od Prizidnice* kod Slatina na otoku Čiovu bilo je naša sljedeća destinacija. Stara gotovo pet stoljeća, podignuta među strmim stijenama iznad samog mora, u hladu čempresa i borovih grana, bila je obitavalište svećenika pustinjaka koji su sve do sredine 19. stoljeća boravili u njezinim skromnim nastambama *pri zidu*. Nakon euharistijskog slavlja i blagovanja u neoobično lijepom prirodnom okruženju uputili smo se prema starinama grada Trogira. Uz stručno vodstvo posjetili smo trogirsку katedralu kojom dominiraju kameni reljefi svetopisamske tematike te zbirku umjetnina *Kairos* u samostanu sv. Nikole sestara benediktinki. Nije nas mimošla ni klapska pjesma, a članovi klape *Tragos* otpjevali su nam i dvije pjesme.

Bilo je blagoslovljeno u kratkom vremenu posjetiti toliko svetih mjesta i kulturoloških lje-pota, posebno u zajedništvu redovnica različitih Družbi. Obogaćene milosnim trenucima zajedništva vjerujemo da će i ovaj susret uroditи plodovima Duha.

Andjela Crnjac, postulantkinja i s. Vlatka Katkić, novakinja

Napajati se na Franjevačkim izvorima

Od 27. do 29. listopada u samostanu u Zadru održan je seminar za sestre s privremenim zavjetima naših triju provincija na temu *Franjevački izvori*. Seminar je predvodila s. Ivanka Mihaljević iz Bosansko-hrvatske provincije, a sestrama drugih provincija pridružile smo se s. Marina Fuštar i ja, s. Marija Matanović s odgojiteljicom s. Željkom Čeko.

Cilj seminara bio je učvrstiti vlastiti identitet franjevačkog života kako bismo doista bile *male sestre sv. Franje*, a s. Ivanka nam je kroz predavanja i radionicu približila i predstavila franjevačku duhovnost kao neiscrpivi izvor napajanja i nadahnuća. Istaknula je tri važna mesta u Franjinom životu: crkvu Sv. Damjana, Porcijunkulu i La Vernu na kojima Franjo opravdava *duhovnost pozornosti* na Božju riječ. Pomno osluškujući što je za njega volja Božja i pitanjem: *Gospodine, što mi je činiti* i nas potiče na svakodnevno preispitivanje vlastitog predanja Bogu koje pretpostavlja preobrazbu srca i promjenu načina mišljenja - jer djelomičnost naslijedovanja nije naslijedovanje. Tko ne njeguje kulturu srca i otmjenost ponašanja taj nije istinski franjevac. Upravo zato potrebno je sve franjevačko upoznati kako bismo ga mogli zavoljeti i usvojiti.

Susret smo upotpunile posjetom gradu Ninu i obogatile se ninskom povješću razgledavajući *Muzej ninskih starina*, crkve sv. Križa i sv. Anselma te upoznavajući starohrvatske grobne nalaze.

Razišle smo se obogaćene iskustvom radosnog zajedništva i sa željom da Franjine riječi budu smjernice u našem redovničkom životu.

s. Marija Matanović

Duhovne obnove u Provinciji

Kroz proteklo tromjesjeće upriličene su duhovne obnove za učenike sedmih i osmih razreda, srednjoškolce, članove Frame te roditelje prvopričesnika i krizmanika. Animirane su na teme: Isusove upute za život, Grijeh struktura - kako se oduprijeti, Putevima srca, Svetost obitelji i Imenom sam te zazvao, ti si moj. Uporište i oslonac u Božjoj riječi bila je okosnica svake od obnova, a u nastavku donosimo osvrte sudionika.

Isusove upute za život

Duhovnu obnovu za srednjoškolce u našem samostanu na Lovretu na temu *Isusove upute za život* animirala je s. Lidija Bernardica Matijević. Analizirajući tekstove Matejeva evanđelja (od 6. do 9. poglavlja) u svjetlu Isusovih univerzalnih poruka i uputa za život, iznalazili smo mogućnost njihove primjene u suvremenim životima. Pokazalo se da mladi imaju vrlo razvijen osjećaj za pravednost i istinitost, kako su znatiželjni te reagiraju bez zadrške. Osobito su dobro analizirali temu *lažnih proroka*, temu vjernosti Crkvi i pojavu idolatrije. Među njima se razvio vrlo zanimljiv razgovor. Vrijeme je proteklo brzo a mnoga pitanja ostala su otvorena i neodgovorena. Nakon kratke stanke i osvježenja, pridružili su se molitvi Večernje sa sestrama lovretske zajednice.

Grijeh struktura - kako se oduprijeti?

Drugu duhovnu obnovu na Lovretu za srednjoškolce pod naslovom *Grijeh struktura - kako se oduprijeti* organizirala je s. Lidija Matijević dana 11. studenoga 2017. godine u posljepodnevnim satima.

Na početku susreta svatko je u tišini pročitao odlomke iz Post 6,1-22; 11,1-9. Zatim se na temelju biblijskih tekstova pokušalo objasniti značenje određenih pojmove i Božjeg djelovanja. Treći korak je bio tražiti poveznicu između dvaju biblijskih odlomaka. Ovi zadaci na biblijskom tekstu nisu mladima predstavljali problem u radu.

No cilj susreta, a to je pronalaženje izlaska i rješenja iz teških životnih situacija, mladi su doživjeli kao najteži zadatak. Upravo ih opći poredak i pokvarenost ljudi koja vlada još od pradavnih vremena, zabrinjava i danas. Vrlo je teško ostati *nepokvaren* i dosljedan sebi ako živimo u nemoralnom okruženju. Vlastiti korak kao da je već nečim predodređen, čime se dovodi u pitanje osobna sloboda. U ime slobode često se gubi vlastiti identitet. Mladi se ne žele uklopiti u grijeh struktura, a ne znaju kako se oduprijeti izazovima današnjice. Nesigurni su, ne pronalaze rješenje, premda imaju dvoljno snage i želje za traženje. I što je najvažnije, imaju volje oduprijeti se izazovima za koje su sigurni da ih ne izgrađuju i ugrožavaju njihov osobni stav i životni cilj.

s. Lidija Bernardica Matijević

Putevima srca

U subotu 21. listopada 2017. godine u Splitu na Marjanu održana je duhovna obnova za učenike sedmih i osmih razreda osnove škole na temu *Putevima srca* pod vodstvom s. Vlatke Katkić uz asistenciju s. Tamare Bota, s. Vedrane Ivišić, s. Stele Mijić, s. Vjere Gulić, postulantkinje Andele Crnjac i kandidatkinje Katarine Znaor.

Na duhovnoj obnovi sudjelovalo je 30 učenika osnovnih škola *Skalice* i *Spinut* iz Splita, *Kralja Zvonimira* iz Segeta Donjeg, *Kneza Branimira* iz Donjeg Muća, *Ostrog* iz Kaštela Lukšića i *Vjekoslava Paraća* iz Solina.

Okupljanje je započelo u 14 sati ispred našeg samostana na Lovretu, odakle smo se zaputili prema Marjanu. Odlučili smo iskoristiti darovano lijepo vrijeme i provesti popodne u zajedničkom druženju i molitvi u prirodi koja nam uvijek na poseban način progovara Bogom. Radosno uspinjanje prema odredištu bila je već prilika da se međusobno barem malo zbližimo i oraspoložimo srca za duhovni rad i rast.

Nakon dolaska i kratke okrjepe započeli smo susret zajedničkom molitvom i pjesmom. Potom je uslijedio kratki nagovor o traženju Boga koji je nevidljiv, ali kojega možemo pronaći u molitvi i vidjeti ga očima duše, ako nam je srce čisto. Osobni rad bio je u šutnji i osami. Svatko je uz pomoć poticajnih pitanja i misli imao priliku zaviriti dublje u svoje srce i preispitati se što je to što ga zarobljava, na što je navezan, kakvo je njegovo lice pred drugima, a kakvo je lice njegove nutrine pred Bogom te nastojati probuditi zahvalnost prema Bogu otkrivajući prirodu na drugi, prisniji način. Rezultate osobnog rada učenici su podijelili jedni s drugima u radu po skupinama, a ishod toga rada bili su i plakati s duhovnim porukama, ljepotama prirode i emocijama srca.

Zatim je uslijedila kratka stanka nakon koje su na red došle igre. Dok su se učenici međusobno natjecali po skupinama u brzom nošenju ping-pong loptica, zajedničkom koračanju

privezanih užicom u paru i bušenju balona, sestre su se pobrinule da upravo pečena *pizza* zamiriše na *Vidilici* i dočeka izmorene igrače. Zahvalivši Bogu na zajednički provedenom danu i na svim darovima, nakon okrjepe uputili smo se svojim kućama, ponijevši raspoloživost da hodamo putevima oslobođenih, iskrenih srca, zamilovanih Bogom koji se samo čistim srcima dade vidjeti.

s. Vlatka Katkić, *novakinja*

Transfuzija ljubavi

Nacionalni dan dobrovoljnih darivatelja krvi obilježen je u vojarni HV Zvonimir u Zagrebu, 25. listopada ove godine, a i ja sam bila dionik ovoga slavlja i to ne bez razloga. Naime, naša s. Lujza našla se na popisu onih koji su darovali ovaj neprocjenjivi životni dar: dio sebe za drugoga, drugoga u potrebi. Darivajući krv darovala se na ovaj način tridesetpet puta i postala dio spasonosne transfuzije ljubavi kako je dobrovoljno darivanje krvi nazvao pok. kardinal Kuharić. Riječi zahvale uz dodjelu plaketa uputila je te večeri pomoćnica ministra *zdravlja* dr. Vera *Katalinić-Janković*, naglasivši da se lijek koji darivatelji daju ne može ni na koji drugi način pripraviti.

Zbog svoje zauzetosti oko potrebitih na drugome mjestu s. Lujza nažalost nije mogla biti prisutna, no uz njenu "suglasnost" njezina nećakinja i ja smo se odazvale pisanim pozivu upućenom na Jordanovačku adresu te s ponosom primile pohvale i zahvale namijenjene i našoj Lujzi.

Transfuzija ljubavi u koju se uključila činila je suradnicom dobra i približavala je još više Onomu koji najbolje zna cijenu neprocjenjivog.

s. Bernarda Župić

Imenom sam te zazvao, ti si moj!

Uoči druge nedjelje došašća, u subotu 9. prosinca 2017. godine, u poslijepodnevnim satima u sestrinskom samostanu na Lovretu održana je još jedna duhovna obnova za učenike sedmih i osmih razreda osnovnih škola s područja Splita i okolnih mjesta. Susret je animirala s. Marina Fuštar uz pomoć sestara koje s istim učenicima rade u školama.

Za temu smo izabrali razmišljanje nad retkom iz proroka Izaje: *Imenom sam te zazvao, ti si moj!* (Iz 43,1). U uvodnom dijelu razgovarali smo o imenu kao simbolu našeg identiteta a onda i o identitetu samome. U individualnom radu, kroz likovno izražavanje pokušali smo iznijeti nešto od bogatstva dubina našeg nesvjesnog da bi to kroz rad u grupi verbalizirajući rasvijetlili i otkrili neke nove horizonte nikad dovoljno istraženih prostora naših nutrina.

U drugom dijelu, nakon pauze, razgovarali smo o procesu izgradnje identiteta kroz odrastanje, o problemima i faktorima koji utječu na taj proces, o okolini, odgoju, karakteru i osobnim izborima koje činimo. Dotaknuli smo se i odnosa prema sebi: precjenjivanja, podcjenjivanja i realističnog pogleda na sebe kao najpoželjnije inačice slike o sebi. U završnom dijelu u središte smo stavili svoj odnos s Bogom kao prostor otkrivanja istinskog identiteta, rasta u prihvaćanju sebe i drugih i mjesta gdje se uvijek možemo odmoriti pod sjenom krila dobrog Oca, svjesni da smo, prije i iznad svega, njegova ljubljena djeca.

s. Marina Fuštar

Ususret Mariji u Vepricu

U subotu 21. listopada naša se molitvena zajednica iz župe Gospe Loretske u Zadru pod vodstvom s. Rozarije Župić uputila na hodočašće u Vepric. Radost zbog susreta s Gospom u malom hrvatskom Lurdumu bila je još veća jer su nam se pridružile naše drage priateljice iz drugih župa.

Molitvom anđeoskog pozdrava Mariji, uz zvuke zvona naše crkve koja pozivaju na jutarnju misu, uputismo se na hodočasnički put - duhovnu obnovu s Marijom. Razmatrajući njezin životni put kroz evanđelje, naša su srca poput Marijina bila sve više ispunjena ljubavlju, poniznošću, poslušnošću. Marija je majka snage, majka radosti i boli, majka i žena kakve same želimo biti. U Svetištu nas je dočekao fra Ante Čovo, gvardijan franjevačkog samostana u Makarskoj, koji je s nama podijelio jutro i nezaboravno obogatio naše duše jednostavnim a tako dubokim riječima. Za temu razmatranja uzeo je prispolobu iz Lukinog evanđelja o izgubljenoj i nađenoj drahmi, prispolobu koju smo toliko puta čule, ali smo kroz njegovo lomljjenje svake riječi vrlo živo i konkretno mogle prepoznati sebe u liku žene koja gubi traži i nalazi drahmu. Vrijeme za osobni susret s Isusom i Marijom te sakrament pomirenja kojem smo pristupile, bilo je najbolja priprema za slavlje euharistije koje je uslijedilo.

Dragi Bog nam je također podario lijepo vrijeme te smo mu uputile zahvalu deseticom krunice i pjesmom našoj nebeskoj Majci pred kipom u špilji. Božji mir i ljepota ovog svetog mjesta još će nam dugo ispunjati dušu. Na povratku u Zadar posjetile smo Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske gdje smo pred Gospinom slikom ostale u kratkoj molitvi. Zahvalne smo dragom Bogu i našoj nebeskoj Majci Mariji na ovom bogatom danu punom molitve i slavljenja.

Eni Perović

Dani kruha i plodova jeseni

U ove jesenske dane sve su aktivnosti u našemu dječjem vrtiću *Pčelica* bile usmjerene na zahvalu za kruh kao i za druge plodove jeseni koje smo uz pomoć roditelja prikupili i izložili u "kutiću jeseni".

Obilježavanjem Dana zahvalnosti za kruh i plodove zemlje iskazuje se zahvalnost za kruh koji zadovoljava osnovnu čovjekovu potrebu, koji je simbol života, izvor životne i duhovne

snage. Kruh je i simbol zajedništva, on ujedinjuje rad mnogih ratara, mlinara i pekara. I mi smo tako ujedinili naše vrijedne ručice te izradili peciva. Kroz razne pripovijetke, poeziju, pjesme, upoznavali smo djecu s nastajanjem krušnih proizvoda – od zrna do kruha. Svakica vrtička skupina djece imala je mogućnost mijesiti tjesto i oblikovati peciva koja smo kasnije i ispekli u samostanskoj kuhinji. Djeca su se veselila jer su mogla jesti ono što su sami pripremili.

U srijedu 11. listopada starija skupina, „veliši“, posjetila je Antoničin mlin u Žrnovnici gdje su vidjeli kako nastaje branšo i kako izgleda stara „crna“ kuhinja u kojoj se nalazi krušna peć. Sami su mijesili tjesto i oblikovali ga za pečenje, a na samom kraju su i blagovali svoje kruhove. Za vrijeme pečenja djeca su se uz rijeku Žrnovnicu rastrčala po travnjaku, skakala u vrećama, potezala konop.

U četvrtak 12. listopada u jutarnjim satima organizirali smo proslavu Dana zahvalnosti za kruh i plodove zemlje s roditeljima i djecom u prostoru našeg vrtića. Roditelji su donijeli mnogo pekarskih proizvoda koje su s djecom kod kuće pripremili. Djeca iz svake skupine otpjevala su nekoliko prigodnih pjesama, a župnik župe Uznesenja Blažene Djevice Marije don Marijo Buljević jednostavnim je riječima i molitvom blagoslovio donosene plodove. U veselom raspoloženju nastavile smo druženje i blagovanje na našem vrtičkom igralištu.

s. Lucija Bilokapić

Sveci i blaženici: uzori djelotvorne ljubavi

Svake godine mjesec studeni rezerviran je za Katehetsku jesensku školu za odgojitelje u vjeri u predškolskim ustanovama. Tako je bilo i ovog studenog. Međutim, uvijek isti obrasci ne daju nužno iste rezultate. Ponekad se na nekima zaustavimo duže, a neki nas uopće ne zanimaju. Tako to biva i sa stručnim usavršavanjima koja svaku godinu idu gotovo po istoj špranci...

Sveci i blaženici kao uzori djelotvorne ljubavi bila je ovogodišnja tema dvodnevne Katehetske škole. Kad govorimo o odgoju ne možemo ne govoriti o ljubavi jer odgoj je ljubav koja čini da nešto živi, izrasta, raste. No za dobar odgoj ponekad nije dovoljna samo ljubav. Poznata odgojiteljica M. Montessori naglašavala je da je za odgoj potreban dobar odgajatelj, dobro odgojno ozračje, dobar odgojni program i dobro odgojno iskustvo. U takvom okruženju svaki je odgajatelj model i uzor djeci. Mi redovnice koje radimo s djecom uz ovu odgojnju zadaću uzora svojim djelovanjem trebale bismo pokazati i biti neumorne u navještanju Božje riječi koja je jedina kadra mijenjati naše živote i međusobne odnose. U svom izlaganju don Milan Dančuo iznio je da je svaki kršćanin pozvan naslijedovati primjer svetaca u svom životu, te nastojati odgovoriti konkretnom kršćanskom ljubavlju, djelima i riječima Kristovom daru ljubavi i života. Zato i upoznavanje djece s likovima svetaca ima temelj dječjeg razlučivanja dobrog i pozitivnog, te izgrađivanje dječje osobnosti i temeljnih kršćanskih i ljudskih vrednota.

Drugi dan Katehetske škole imao je za naš vrtić posebno značenje, jer je našim predškolcima bilo povjerenje osmišljavanje molitvenog početka za kojeg su pripremili kratki scenski prikaz prema slikovnici autorice Brankice Blažević *Vrtić na brežuljku*. Obučeni u

redovnice, sv. Franju i ptičice, u zboru sa solisticama djeca su bez imalo straha tako jednostavno i spontano, kao da se nalaze na njima poznatom terenu, pokazala ono što znaju i po čijem su odgoju prepoznatljivi. Razdragani i svatko uživljen u svoju ulogu ostavili su sve prisutne bez riječi, veliki gromoglasni pljesak koji se prelomio dvoranom izazvao je i suze radosnice kod ponosnih roditelja koji ni sami nisu mogli vjerovati onome što su doživjeli. I upravo ova dječja iskrena i čista ljubav primjer je djelotvorne ljubavi i nama odraslima. Dajući svojom izvedbom odgovor na izlaganje prof. Jelene Vignjević tko je odgojitelju uzor i prema čijem govoru odgojitelj oblikuje svoj govor, zahvalni smo djeci što su nastupom posvjedočili naučeno i potaknuli nas da jedni drugima budemo *dar*. Zaključujem: preostaje nam, poput svetaca i ove neiskvarene djece, biti dar drugima i za druge ne tražeći ništa za uzvrat i znajući da ne možemo govoriti o ljubavi prema Bogu bez djelotvorne ljubavi prema čovjeku.

s. Helena Rašić

Seminar za kućne predstojnice

Međuprovincijski seminar za kućne predstojnice naših triju provincija održan je u duhovnom centru *Fra Paškal Buconjić* od 27. do 29. listopada 2017. godine na temu *Animiranje zajednice*, a predvodio ga je fra Krunoslav Kolarić. U radosnom ozračju rad smo započele molitvom nakon koje nam je riječi dobrodošlice uputila s. Zdenka Kozina, provincijalna predstojnica Mostarske provincije, potaknuvši nas na otvorenost poticajima Duha Svetoga kako bismo u vršenju službe koja nam je povjerena bolje razumjele ono što Bog od nas traži.

U izlaganju je fra Krunoslav naglasio važnost komunikacije koja prije svega treba biti jasna i jednostavna te vođena željom da u susretu s drugima prepoznamo i susretnemo Krista. Kroz nju se prepleće vlastiti identitet, odnosi u zajednici, otvorenost i susretljivost. Primjer nam je dao u sv. Franji koji je u bolesnom čovjeku susreo Krista. To je poticaj i nama da u susretu s drugima, susretnemo Boga i dublu stvarnost nas samih. Naglasak je stavio na vlastiti identitet, naše odnose u zajednici, otvorenost i gostoljubivost. Bog nam daje poticaje iznutra, a kad se u svojoj nutrini susretnemo s Bogom, onda očituјemo sve bogatstvo vlastitog identiteta, prepoznajemo vrijednosti istine i pravde. Ako znamo osluškivati riječ Božju, onda znamo slušati i druge jer je pozorno slušanje preduvjet rješavanja nesuglasica, prihvaćanja različitosti, uvažavanja, razumijevanja i povjerenja. U radnom dijelu susreta pokušale smo izmijeniti i preispitati poteškoće koje nas muče, iznaći način na koji možemo vrednovati ono što je lijepo, pravedno i dobro te se preispitati kako to provesti u svakodnevnom vođenju naših zajednica. Susret, kao još jednu mogućnost promišljanja nad vlastitim životom kroz prizmu povjerene službe kućne predstojnice, završile smo sa željom da naše redovničke zajednice doista budu mjesta susreta, uzajamne povezanosti, međusobnog uvažavanja i prihvaćanja različitosti.

s. Marislava Samardžić

Sestrinstvo kao temelj franjevačkoga zajedništva

Od 16. do 18. studenoga 2017. godine u sestrinskoj kući u Bukovici održan je međuprovincijski susret postulantkinja i novakinja Mostarske, Bosansko-hrvatske i Splitske provincije. Seminar na temu *Sestrinstvo kao temelj franjevačkoga zajedništva* predvodio je fra Mladen Vukšić. Nakon okupljanja u popodnevnim satima prvog dana imale smo Lectio divina i klanjanje.

Idući dan smo imale dva predavanja i rad u skupinama. Fra Mladen nam je govorio o osobinama i životu sv. Franje kao našem uzoru. Franjo je najbolje shvatio da je Bog izvor i početak svega i ta ga je spoznaja poticala da mnogo moli. Za života dobiva posebne milosti jer je bio neumoran u traženju Boga i čitanju Pisma. Često se povlačio u osamu da bi što snažnije doživio Božju prisutnost. Svetac se dvoumio između samačkoga i apostolskoga načina života, ali je izabrao apostolski te život s braćom. Želio je da odnos među braćom bude poput odnosa među osobama Presvetoga Trojstva, to jest da žive u skladu i jedinstvu. Za uzor uzima Krista te želi da sva braća imaju ljubavi prema grešnicima i da oprštaju jer se na taj način sprječava širenje zla. Također traži poslušnost Božjim zapovijedima te osjećaj malenosti i poniznosti jer se samo na taj način može su-obličiti Kristu. Poniznost možemo usporediti sa stablom. Ako stablo obiluje plodovima grane se sve više spuštaju k zemlji, a ako ih je manje nisu spuštene. Jednako je i s čovjekom. On donosi više plodova pred Bogom ako se ponižava pred ljudima. Sv. Franjo nas potiče da sve smatramo Božjim darom te da od njega dolazi inicijativa, odnosno, Bog je onaj koji nas pronalazi.

U drugom predavanju čule smo o naravi i cilju franjevačkog zajedništva. Važno je da svaki pojedinac u zajednici preispituje sebe sluša li dobro Boga, moli li i radi na ispravljanju krivih postupaka i osobina. Svaka služba u zajednici, neovisno kakve vrste, mora se temeljiti na služenju, a ne na izvlačenju koristi. Trebamo biti oprezne da drugoga ne zarobimo i njime gospodarimo. U zajednicu trebamo ući syjesno i misliti na to da je vlastitim životom predstavljamo. Stoga ne smijemo biti sebične i ohole, misliti da smo centar kojem se drugi moraju prilagoditi. U zajedničkom je životu bitna raspoloživost prema drugima, truditi se biti što bolji oslonac, a ne prevrtljiva osoba.

Završni dan seminara iznosile smo rezultate rada u skupinama, zadržavajući se posebno na međusobnim odnosima. Usuglasile smo se da se to uči cijeli život, a što vrijeme ide dalje osjećamo napredak ako smo u vježbi ustrajne. Zaključile smo da je važno, kako nas uči i sv. Franjo, prilagođavati se Kristu, a ne vremenu te nastojati što manje koristiti medije iako su aktualni u današnjem svijetu. Syesne smo kako društvene mreže olako zarobe osobu jer se događa da objavljuvaju sliku i tekstova pojedinac promovira sebe, a slabi njegov osobni susret s drugima u stvarnom životu.

Bilo nam je drago dijeliti mišljenja i tako se još bolje upoznati. Susret smo završile razgledavanjem Crkve sv. Nikole Tavelića i franjevačkog muzeja u Tomislavgradu te *Eco-sela Grabovica*.

Andjela Crnjac, postulantkinja

Majke i očevi pred izazovima današnjice

U četvrtak 16. studenoga u Franjevačkom klerikatu na Trsteniku u Splitu, u sklopu Dana socijalne zauzetosti Caritas splitsko-makarske nadbiskupije organizirao je prigodni program na temu: *Majke i očevi pred izazovima današnjice*. Veliku dvoranu ispunili su roditelji djece vjerskih vrtića s područja Splitsko-makarske nadbiskupije. Na ulazu u dvoranu kao dobrodošlica bila je postavljena izložba dječjih crteža na temu *Moja obitelj*. I naš je vrtić iz Kaštela Lukšića sudjelovao u izložbi.

Program je započeo pozdravnim govorom ravnateljice Caritasa s. Vlatke Topalović, koja je naglasila važnost majke i oca, svakog djeteta i svakog pojedinca, odnosno koliko je važno temeljno okrilje ljubavi jer od njega ovisi kako ćemo sutra živjeti i kako se nositi s izazovima svakodnevice. U nastavku smo pogledali film koji je prikazao kako djeca vide svoju obitelj, što im ona znači, što najviše vole i što ih raduje u obitelji, a na kraju su uputili i svoje molitve Nebeskom Ocu za obitelj. Nakon filma djeca su obogatila program pjesmom i plesom. Pjesmu *Čuvam mamu, čuvam tatu* otpjevala su djeca dječjeg vrtića *Dobri* iz Splita i Kaštela, a ples *Grčki sirtaki* izvela su djeca dječjeg vrtića *Brat Sunce* iz Podstrane.

Predavanje na temu *Majke i Očevi pred izazovima današnjice* održala je prof. Maja Jakšić, psihoterapeutkinja realitetne terapije, specijalistica kriznih situacija i suradnica bračnog i obiteljskog savjetovališta Splitsko-makarske nadbiskupije te majka četvero djece. Istaknula je kako u današnjem svijetu roditeljstvo postaje sve veći izazov usred nerealnih očekivanja, pobrkanih želja i potreba, iskrivljenih percepcija sreće, ljubavi i uspjeha, izokrenutih životnih vrijednosti i prioriteta, bračnih problema, razvoda te stalne strke u svakodnevnom životu opterećenom prekomjernim obvezama.

Pitanja i problema vezanih uz roditeljstvo i odgoj je sve više, a odgovora i rješenja kao da nema. Pitala je prof. Maja: Jesu li nam djeca danas teret ili dar? Vidimo li u odgoju djece samo niz obveza i zadataka ili u svom roditeljstvu prepoznajemo poziv? Naglasila je kako nam vjera, odnosno iskustvo ljubavi, zahvalnosti, opraštanja i prihvatanja mogu pomoći u traženju i otkrivanju roditeljskog identiteta temeljenog na danas gotovo potpuno izgubljenoj svijesti o roditeljskom poslanju. Za kraj je poručila da je najvažnije promijeniti svoju perspektivu roditeljstva i čuvati svoj roditeljski identitet dan nam od Boga. Zato je od presudne važnosti vratiti danas izgubljenu svijest o očinstvu i majčinstvu kao pozivu i poslanju, o braku kao svetom sakramantu i djeci kao Božjem daru.

Svoje svjedočanstvo bračnog života iznijeli su supružnici Marija i Robert Raboteg, roditelji sedmoro djece. Posvjedočili su kako u njihovom bračnom i obiteljskom životu ima i poteškoća ali mnogo je više lijepih stvari, unatoč svakodnevnim obvezama koje iziskuju mnogo žrtve i truda da bi mogli živjeti sretno zajedništvo. Program je završio molitvom i blagoslovom za obitelj koju je predvodio fra Ante Vučković.

Bio je i ovo jedan od konkretnih koraka u pripremi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji koji će se sljedeće godine održati u Solinu.

s. Lucija Bilokapić

Sastanak kućnih predstojnica s provincijalnom predstojnicom

U svjetlu svetkovine Krista Kralja i uoči prve nedjelje došašća, u subotu 2. prosinca, održan je godišnji sastanak kućnih predstojnica u provincijalnoj kući na Lovretu. Krist Kralj, u kojem je sva punina božanstva naš je Spasitelj koji nas oslobađa od svakoga zla, izbavlja nas od "vlasti" koja porobljuje naš život. Možemo mu s povjerenjem, stoga, povjeriti svoj život jer On nas uči da je najbolji put da ostvarimo sebe, dar našeg pristanka i našega služenja, čime najbolje surađujemo na pomirenju ljudi u pravednosti i miru.

Cilj susreta kućnih predstojnica naše Provincije, bio je "sagledati pravo stanje u našim zajednicama i učiniti sve da odgovorno i s puno osjetljivosti pratimo svaku sestrui zajednicu u cjelini" (iz poziva provincijalne predstojnice na sastanak).

Zazivom Duha Svetoga i molitvom Hvalospjeva mudrosti (Mudr 9,1-6.9-11) zatražile smo od Kralja svemira da nam dade mudrost svoju da spoznamo što je njemu milo i da nas osnaži za življenje naše svakidašnjice.

Nakon uvodne molitve prof. fra Šimun Bilokapić nam je imao vrlo inspirativno izlaganje na temu *Autoritet i posluh*. Posvijestio nam je kako je autoritet danas poljuljan do te mjere da je postao neprihvatljiv pa je dosta teško obnašati dužnosti koje sa sobom nosi određeni autoritet. Predavač je izložio pet stilova autoriteta koji se međusobno razlikuju u komunikaciji, interakciji i sveukupnom djelovanju i vodenju. Prvi je *autoritarni autoritet* koji upravlja na način da podložni gotovo nema pravo niti misliti, a kamoli djelovati bez zapovijedi ili dozvole poglavara. *Podložni autoritet* je toliko bojažljiv da je najpogodniji za manipulaciju sa strane snažnijih pojedinaca. *Administrativni autoritet* je menedžerski profil osobe koji možda odgovara u upravljanu firmama, sekularnim društvima i organizacijama, ali ne i u našim zajednicama. *Pomirljivi autoritet* kojega odlikuje blagost i dobrohotnost prema svima, ponaša se kao da stoji izvan zajednice, negdje ispred vrata zajednice koja se boji otvoriti i ući unutra. I na koncu *animator autoritet* koji je najprimjereniji i najpoželjniji u našim redovničkim zajednicama jer je to profil poglavara koji je zapravo duša zajednice, onaj koji je u samom srcu zajednice te promiče suodgovornost i suradnju, a vlast shvaća kao služenje. To je poglavar kojega u djelovanju vode, s jedne strane Evandelje, a s druge duh utemeljitelja, a zajednicu animira tako da potiče i podržava sve dobre ideje i inicijative za osobnu i zajedničku izgradnju.

U zaključku nam je predavač rekao da pravi autoritet mora biti karizmatična osoba, proročkog duha koji zna razlučivati, ali i služiti. Zadaća autoriteta je, dakle, animirati zajednicu, ohrabrvati pojedince, voditi zajednicu u duhu Evandelja pa nam je potrebno više mistike, tj. duboke povezanosti s Kristom Kraljem ljubavi, pravde i mira. On sam je svojom otkupiteljskom smrću udario temelje kraljevstvu u kojemu će ljubav biti vrhovni zakon.

Kroz izvješća pojedinih sestara, koja su slijedila nakon predavanja mogle smo donekle vidjeti kakvo je stanje u našim zajednicama po pitanju molitvenog života, apostolata, odnosa prema vremenitim dobrima i našega pogleda u budućnost zajednice. Sve izneseno u izvješćima poslužilo nam je za dodatnu diskusiju kao i za poticaje koje nam je, u svom izlaganju uputila provincijalna predstojnica s. Andrea Nazlić. Iako smo svjesne naše stvarnosti kada je riječ o dobi sestara, prosjeku naših godina, zdravstvenom stanju velikog broja sestara, uglavnom smo izražavale optimizam zbog potencijala koji još uvek leže u svakoj od nas. Odlučujemo se, stoga, ne samo nizati godine u životima pojedinaca i zajednice nego dodavati života našim godinama gledajući s ponosom na sve što smo do sada kao zajednica

i pojedinci napravili, živeći aktivno i s radošću našu sadašnjost te s povjerenjem predajući Kralju kraljeva sebe osobno i našu budućnost kao zajednice, kako bi On kraljevao u našim srcima i preko nas se ostvarivalo Njegovo kraljevstvo među nama i u svijetu.

s. Klaudija Todorić

Obilježavanje 50. obljetnice života i djelovanja sestara u Kaštel Lukšiću

Na drugu nedjelju došašća, 10. prosinca 2017. godine, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Kaštel Lukšiću bila je ispunjena župljanima koji su još jedne nedjelje došli sudjelovati na gozbi stola Gospodnjega u radosnoj pripravi za Božić. Tko je god od njih ušao u crkvu mogao je odmah primijetiti neuobičajeno veliki broj redovnica.

Povod okupljanja školskih sestara franjevaka provincije Presvetog Srca Isusova bilo je obilježavanje 50. obljetnice života i djelovanja sestara u Kaštel Lukšiću. Obljetnica je proslavljena zahvalom Gospodinu za sve dobro koje je učinio po prisutnosti i djelovanju naših sestara od 1967. godine do danas, te su svoje molitve i zahvale ujedinile u molitvi Crkve, sudjelujući u euharistijskom slavlju koje je predvodio župnik don Marijo Buljević, uz don Ratimira Vukorepu. Misno slavlje svojim je pjevanjem pratio zbor lovretskih sestara pod ravnanjem s. Mirje Tabak.

Na početku mise s. Andrea Nazlić, provincijalna predstojnica, uputila je prisutnima prigodne riječi koje pružaju svjedočanstvo o životu i radu sestara u proteklih 50 godina, ispunjenih požrtvovnošću i trajnom raspoloživošću sestara, ovisno o potrebama mještana i životnim okolnostima.

Don Marijo je u prigodnoj homiliji, nadahnut evanđeoskim ulomkom o Ivanu Krstitelju, glasu koji viče u pustinji, istaknuo je važnost iščekivanja i glasa shvaćenog kao zov i odgovor na naše iščekivanje. Tom nas je prigodom pozvao da se odvažimo pustiti glas, da izidemo iz svojih "kapsula" te da jedni druge više osluškujemo. U molitvi vjernika, prigodno napisanoj, spomenuli smo se i pokojnog svećenika don Miroslava Matijace čijom su željom

sestre u Lukšiću započele svoje apostolsko djelovanje. Na srcu nam je bila i želja da na deblu pedesetogodišnje prisutnosti sestara iz ove sredine nikne mladica.

Na kraju mise don Marijo je uputio čestitke i franjevački pozdrav sestrama, a potom je uslijedio prigodni glazbeni program kojega je najavila s. Kruna Plazonić, voditeljica dječjeg vrtića *Jordanovac* podružnice Kaštel Lukšić. Zbor sestara s Lovreta otpjevao je dvije prigodne pjesme, a nakon njih zapjevale su *pčelice*, mališani iz vrtića. Njihova spontanost u nastupu, svojstvena za tu dob, spojena s vidljivo uloženim trudom i uvježbanošću, izmamile su radostan osmijeh i ponos njihovim najdražima, ali i nama sestrama, koje smo ponosne na dječicu i na naše sestre te ostale djelatnike vrtića, koji daju sve od sebe da u srca malenih ugrade putokaz za život te tako opravdaju povjerenje onih kojima je dana prvotna briga da pruže sve najbolje svojoj djeci. S. Davorina Jurić, predstojnica sestrinske zajednice u Kaštel Lukšiću, uputila je riječi zahvale svima onima koji su pridonijeli zajedničkom 50-godišnjem suživotu i svima prisutnima poželjevši nam, parafrazirajući riječi svetog Franje, Božji blagoslov. Gospodin nas blagoslovio! Čuvao nas! Svoj mir nam podario u sve dane života našega!

Nakon završnog misnog blagoslova uputile smo se u sestrinsku kuću, a potom i na ručak organiziran za tu prigodu, kojim smo nastavile druženje i dijelile radost zajedništva. Nama se, svojom čestitkom i zahvalom Bogu koji je preko brojnih sestara oživotvorio karizmu naše Družbe među vjernim kaštelanskim pukom, pridružila u duhu i vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović. Ostajemo ispunjene zahvalnošću za sva dobročinstva kroz ovih 50 godina koja je Gospodin udijelio sestrama lukšićke zajednice i njihovim mještanima, a preko njih i nama.

s. Vlatka Katkić, *novakinja*

Pozdravni govor provincijalne predstojnice s. Andree Nazlić

Poštovani župniče don Marijo! Poštovana braćo svećenici!

Drage moje sestre, dragi prijatelji i župljeni župe Uznesenja Blažene Djevice Marije!

Sve vas srdačno pozdravljam franjevačkim pozdravom: Mir i dobro!

U ovu drugu nedjelju došašća, u radosnoj pripravi za Božić, na trenutak želimo zastati i Bogu zahvaliti za život, život koji teče, i traje. Zajedno s vama dijelimo radost i zahvalnost za 50 godina blagoslovljene prisutnosti naših sestara ovdje u Kaštel Lukšiću.

Školske sestre franjevke, s vlastitom karizmom odgoja i poučavanja djece i mladeži, u Kaštel Lukšić dolaze 1967. godine. No, životne okolnosti nosile su svoje zahtjeve, te su sestre preuzele podvorbu gospođe Zorke Matijaca, koja im je zauzvrat ostavila svoj dio kuće. Gospodin joj bio vječna nagrada!

Sestre su se od početka u svojoj franjevačkoj malenosti suživjele s mještanima pa im nije bilo teško prepoznati njihove potrebe. Poučavale su djevojke u šivanju i ručnom radu te su se svesrdno uključivale u život župne zajednice. U župnim prostorima okupljale su djecu i mlade jer vlastitog prostora nisu imale.

Kuća pokojne Zorke bila je premalena za život jedne redovničke zajednice, te stoga sestre već početkom sedamdesetih godina kupuju novu kuću, u kojoj i danas žive. Uskoro se

pokazala potreba otvaranja dječjeg vrtića, iako tadašnje političke strukture nisu podržavale postojanje vjerskih vrtića. Na molbe brojnih roditelja sestre primaju mališane koji još sneni iz naručja roditelja nastavljaju mirno spavati u sestrinskoj kući, igrati se zajedno i radovati sa sestrama. Mnogi od vas, danas očevi i majke, zasigurno se prisjećate svoga ranog djetinjstva provedenog uz sestre koje su vas, iako u skromnim uvjetima, majčinski brižno prihvaćale. Bogu hvala, danas su prilike i uvjeti za odgoj u sestrinskom dječjem vrtiću znatno povoljniji.

Sestre su također dugi niz godina djelovale u župnom apostolatu, vođenju liturgijskoga pjevanja i uređenju crkve. U poučavanju vjeronauka u osnovnoj školi sestra djeluje i danas. Tijekom 50 godina više od pedeset sestara utkalo je nit svoga života u raznoliko djelovanje sestrinske zajednice u Kaštel Lukšiću. Jedno od tih je i molitvena potpora obitelji preminulih župljana u njihovu domu noseći utjehu i budeći kršćansku nadu u srcima ožalošćenih. Iz ove zajednice sestre su jedno vrijeme redovito ili prigodice pomagale i u nekim župama s druge strane Kozjaka. A nakon povlačenja sestara iz Segeta, sestre iz lukšićke zajednice i danas djeluju u župi Gospe od Ružarija i osnovnoj školi u Segetu.

Jubileji i sjećanja na važne događaje u povijesti svakog pojedinca i zajednice bude osjećaj radosti i ponosa. Oni su spomen života, ne samo protekloga nego života koji traje. A nama su poticaj da s većom zauzetošću, budno, u nadi protiv svake nade, promičemo život iz kojeg će trajno izrastati nove mladice. Dao Bog da i iz ove sredine iznikne nova mladica na deblu pedesetogodišnje prisutnosti školskih sestara franjevaka.

Danas se u molitvi sa zahvalnošću spominjemo svih naših preminulih sestara koje su u svojoj jednostavnosti s puno ljubavi odgajale i poučavale djecu i mlade te svime onim, čime ih je Bog milosno obdario, pridonosile dobru ovoga mjesta i ove župne zajednice. Zahvaljujemo također svim živućim sestrama koje su djelovale i onima koje danas ovdje svjedoče o bogatstvu i ljepoti života u potpunom predanju Bogu i bližnjemu.

Došle su tako tiho kao što dolazi tišina i ušle u srca naša. Pogleda blaga sa smiješkom na licu iz vas zrači ljepota. Tako nekoć zapisa jedna župljanka. Neka i nadalje bude tako: tiho, nemametljivo, ali upečatljivo svjedočanstvo Bogu posvećenoga života. To molitva je i želja naša danas o ovom zlatnom jubileju života i djelovanja naše sestrinske zajednice usred sedam kaštelanskih sela.

Hvala ti, Gospodine, za sva tvoja dobročinstva, po našim sestrama ovom vjernom puku učinjena!

Ovim euharistijskim slavlјem zahvalimo Bogu za pedesetogodišnji zajednički život naše redovničke i ove župne zajednice.

JEKA IZ AFRIKE

Sedamdeset godina postojanja osnovne škole u Luhwinji

U župi Luhwinja, biskupija Bukavu, u DR Kongu 1. srpnja 2017. godine proslavile smo sedamdeset godina postojanja osnovne škole. Bila je to prigoda podsjetiti se kako je bilo na početku, prebrati ovih sedamdeset godina i zapitati se kako stojimo danas s poslanjem opismenjavanja u Luhwinji.

U višemjesečnoj pripremi, najviše posla imao je direktor škole gospodin Kalinga, otac naše s. Anne-Marie Mukundwa. Prva točka dnevnog reda bilo je euharistijsko slavlje, nakon kojeg je, kako to biva na proslavama, slijedio pozdrav uzvanika i svih prisutnih, zatim prikaz povijesnog razvoja i rada škole, razne igre u kojima ples ne može izostati, i na kraju – zajednički agape. Bili su prisutni učenici škole, njih oko šesto, te mnogi drugi pridošli za tu prigodu.

Prva osnovna škola u Luhwinji počela je radom 1947. godine kada su katehete-laici došli iz župe Burhale u Luhwinju poučavati djecu vjeronauk. Uvidjela se potreba neophodnog opismenjavanja djece kako bi Božju riječ što bolje shvatili i prihvatali. Tako su oni bili prve katehete i učitelji. Sve se odvijalo u istoj prostoriji, bez stolova i klupa, bilježnica i olovaka. Učilo se napamet. Djeca su sjedila na gredi ili nekoj dasci položenoj na dva-tri kamena. Počelo se s dva razreda osnovne škole, a treći i četvrti razred djeca su nastavila pohađati u školi udaljenoj desetak kilometara. Razumljivo je da je u početku dolazio mali broj djece i to oni najhrabriji, isključivo dječaci. Neki od njih su još živi, kao gospodin Makallangire, koji ima sina svećenika, dr. Cirhume, pedijatar u mirovini. Deset godina kasnije, tj. 1957. godine otvoreni su treći

i četvrti razred, a 1960. peti i šesti koliko traje osnovno školovanje u DR Kongu.

Dolaskom misionara franjevaca Presvetog Otkupitelja iz Splita godine 1974. sagrađena je srednja škola. Te iste godine u Luhwinji je osnovana župa i došle su naše prve sestre misionarke, Školske sestre franjevke iz Splitske provincije. S. Mislava Prkić došla je nešto kasnije i bila je ravnateljica srednje škole više godina. Tri godine tu je službu obavljala, sada blagopokojna s. Clara Agano Kahambu. Ubijena je na svom radnom mjestu prošle godine u župi Mater Dei u Muhungu-Bukavu.

U početku su osnovne škole, uostalom kao i kuće ljudi, bile građene od pruća i blata, a pokrivale bi se posebnom travom. Misionari su srednje škole gradili od pečene cigle, a umjesto cementa upotrebljavali su blato, dok je krov limeni. Neke od tada sagrađenih škola još su i danas u upotrebi, a današnje se grade od čvrstog materijala. Ovdje želim svakako napomenuti da je donacijom Zadarske biskupije godine 2008. sagrađeno više osnovnih škola u Luhwinji što je trajan spomen na misionare i Crkvu u Hrvatskoj. Kongoanski narod je zahvalan na dobro opremljenim školama jer se lakše uči. Međutim veliki problem predstavlja plaćanje školarine. Obitelji prosječno broje sedmero do desetero djece. Vrlo je

mali broj roditelja koji školovanje mogu priuštiti svojoj djeci. Niti bolje stojeći ne mogu istovremeno izdavajati za svu djecu, posebno ne za srednjoškolce jer njihova je školarina puno veća. Ako je jedno ili dvoje djece u srednjoj školi, drugi moraju čekati. No kako vrijeme prolazi, neki od njih nikada ne dođu na red. Zato mnogi dječaci već u dobi od jedanaest godina odlaze kopati zlato. Kopaju i ispiru u vodi po cijeli dan da bi pronašli samo nekoliko zrnaca zlata, sitnih poput prašnine. Drugi ga traže u brdima kopajući tunele dugačke do 50 metara, gotovo bez ikakve zaštite, izloženi opasnosti odrona zemlje i u tom slučaju neizbjegnoj smrti.

Postoji državni zakon po kojem je osnovno školovanje besplatno, ali se u praksi ne primjenjuje. Nastavnici i profesori su neznatno ili nikako plaćeni od države. Stoga roditelji moraju plaćati školarinu kako bi nastavnici imali kakvu-takvu plaću jer besplatno ne žele raditi. Posebno je težak problem plaćanja školarine siromašnim obiteljima i djeci bez roditelja, kakvih je nažalost sve više u DR Kongu. Tome doprinosi poratno stanje obilježeno nesigurnošću, pobunama, međusobnim obračunima i sve većim terorizmom. Očevi su ubijani, a često i majke. Drugi se razbole i umru, te djeca ostaju nezbrinuta. Tu djecu, jedno ili dvoje, najčešće uzme rodbina. No njihova prehrana, odijevanje i liječenje u novoj obitelji, koja je ionako loše stojeća, upitno je. Školovanje im je na zadnjem mjestu.

Za primjer donosim jedan događaj. Nedavno mi je u bolnicu došla jedna curica od jedanaest godina, imenom Ambike. Plaćući mi kaže da je boli trbuš i pita nešto za ublaženje bolova. Odvela sam je u ambulantu, pregledali smo je i dali joj lijek. Sutradan je došla s majkom da mi kaže kako je prošle godine išla u školu, u

peti razred. Pohađala je nastavu tri mjeseca, a onda je prekinula jer majka nije imala čime platiti. Dalje mi kaže da ih je šestero, da ih je otac napustio i zaboravio. Rekla je da naše sestre plaćaju za njezinu stariju sestruru, koja je u trećem razredu srednje škole te nije imala snage doći i pitati još za sebe. Braća i sestre su joj već odrasli, nitko od njih nije završio školu iz istih razloga. Dva brata kopaju zlato, a koliko nađu, veliko je pitanje. Dok mi je ovo govorila, njezina majka je šutjela, pa mi je to bilo čudno. Nakon dužeg razgovora, uvidjela sam da ima psihičke smetnje. Bilo mi ju je žao! Ambike smo ponovno upisali u peti razred osnovne škole i plaćali joj školarinu. Lijepo se uklopila s drugom djecom, dobro je učila i lijepo se ponašala. Poslije tri tjedna opet se razboljela te je bio potreban operativni zahvat. Slijedio je izostanak iz škole, a možda čak i gubitak školske godine. Mislili smo, važno je da ozdravi, te ćemo je opet upisati u školu da barem završi osnovno školovanje. Platili smo joj liječenje. Bila je sva sretna, a njezina majka kao da je malo što od toga razumjela.

Ambike je samo jedan primjer obitelji u bezizlaznom položaju koje svakodnevno susrećemo. Nismo u mogućnosti pomoći svima koji su u potrebi. Ovo koliko možemo i vaš je doprinos, dragi dobročinitelji misija. Od svega srca vam zahvaljujemo. Učini li svatko od nas svakodnevno onolikو koliko može, ispunio je svoj dan pred Gospodinom. On od nas ne traži više negoli mi možemo, ali nam daje sposobnost da sve više zapažamo njihove potrebe i suočimo s onima koji pate i barem im tako pomognemo nositi njihov križ.

s. Mirjam Penić

Prva godišnjica smrti naše s. Clare Agano Kahambu

Dana 29. studenoga 2017. godine navršila se godina dana od nasilne smrti naše drage sestre Clare. Sam Bog i njegovi anđeli znaju koliko je od tada suza proliveno, koliko riječi izrečeno i koliko neprospavanih noći prošlo. Taj isti Bog vidi isto tako koliko je molitava upućeno, koliko misa slavljenog.

I ne zaboravljamo da se nevina krv ne proljeva tek tako. Sigurno nikad nećemo razumjeti misterij zla, nemoguće ga je shvatiti.

Ali na prvu godišnjicu njezine smrti sastali smo se da bismo, još jednom zajedno molili za njezinu dušu. Da bismo molili da prestanu ubojstva, smanji se zloča u svijetu. U Luhwinji, mjestu njezina posljednjeg ovozemaljskog počivališta, oko njezina groba našli smo se s mnogima u molitvi i spomenu na našu ubijenu sestru kako bismo još jednom, zajedno, posvjedočili našu vjeru u uskrsnuće i pobjedu Uskrsloga.

Mi sestre, sve naše odgajanice, djeca iz škole u kojoj je sestra radila, narod Božji i velika župna crkva u čas je bila ispunjena. Trinaest svećenika oko oltara, liturgijskim ruhom bijele boje zaodjenuti, slavili su misu. U znak pobjede života nad smrću, nad bolju.

Jer, za suze nema više mjesta, one više ne služe... Služi samo molitva, predanost Njegovoj volji.

Poslije svete mise sišli smo u procesiji prema grobu, s molitvom, s pjesmom, u skrušeno-sti, s vijencem. S nama je bila i obitelj od pokojne sestre, njezin stari djed koji ju prati od njezinih ranih dana, brat, rođaci...

Sutradan, 30. studenoga, slavili smo svetu misu u župi Mater Dei u Bukavuu, gdje je sestra i bila ubijena. I opet ista šutnja, ista bol... Ali isto tako i velika naša vjera u Gospodina kojemu kažemo: „Da, i Ti si bio žrtva ljudskog zla i mi Ti vjerujemo“.

Neka On, Gospodar života, oprosti zločincima, a našoj sestri dade svoj vječni pokoj.

s. Mirabilis Višić

Doživotni zavjeti sestara u DR Kongu

Nyantende.

Žena obučena suncem, mjesec joj pod nogama...

Žena. Majka. Djevica.

Neokaljana. Prečista.

Ona koju vjekovi časte.

Ona koju Franjo odabire za svoju Majku i Kraljicu, ne samo sebi, nego cijelom duhovnom potomstvu.

U Njezinu krilu započeo,

u Njezinu krilu želi i posljednji dah predati.

I neka svatko pazi, Nju se ne smije ni zapustiti, ni zaboraviti.

Milosti puna, krunom ovjenčana.

Blažena.

Bezgrješna.

Nismo dostoje tolike časti, ali na njezinu svetkovinu, 8. prosinca 2017. godine, u crkvi posvećenoj Njoj - *Mariji Kraljici*, u Nyantende, slavile smo doživotne zavjete naših dviju sestara.

Nyantende, jedna je od starijih župa, desetak kilometara udaljena od grada. Vode je fra-njevci, a naša je zajednica tu prisutna skoro trideset godina, točnije od 1988. godine. Ni obilna kiša prethodnog dana, ni veliko blato na putu, nisu nas spriječili u namisli i odluci. Svečanu je misu predslavio generalni vikar mons. Pierre Bulambo, s još dvadeset svećenika u crkvi punoj naroda Božjega.

Roditelji su s. Brigitte Nsimire i s. Seraphine Kanyere dopratili do pred oltar, gdje su ih simbolično i stvarno predali Crkvi jer, one su odlučile u našoj zajednici živjeti ostatak svo- ga života. Crkva, jesmo svi mi, ali kad se javnih čina tiče, zna se tko ju predstavlja. Ovdje ju je predstavljao generalni vikar, poslan od nadbiskupa, a našu zajednicu predstavljala je povjerenica sestara u Misiji s. Mislava Prkić.

Doživotni zavjeti - nije to šala. Nije ni privatni čin. Obavlja se pred pukom Božjim, a taj isti puk mjerilo je koliko smo Božje. U današnjem društvu gdje prevladava privremeno, prolazno, jednokratno, treba pokazati i dokazati da ima događaja s kojima se ne šali, koji traju, koji izazivaju divljenje kad su shvaćeni i prihvaćeni kao životni.

Situacija gdje se treba dati.

Predati.

Rekavši Bogu: *Evo me, tu sam, tvoja želim biti, ZAUVIJEK, tj. doživotno. Pomozi mi biti tvoja nasuprot svemu što me bude vuklo u suprotnom smjeru.*

Primi me po Rijeći svojoj i živjet ću.

I ne ostavi me u vrijeme kušnje!

Sestra Brigitte Nsimire rođena je u župi Svetе Obitelji Bagira, u predgrađu Bukavua, u nad-biskupiji Bukavu. A sestra Seraphine Kanyere je iz župe Kraljice Mira Kasando, biskupije Butembo-Beni, udaljena više stotina kilometara od našega grada (Bukavu).

One su rekle: *DA, EVO ME, GOSPODINE, ZVAO SI ME!* Svetopisamske su to riječi, a Crkva ih predlaže da bi nam dokazala, i opet ponovno, da trenutak koji živimo jest svečan, jest svetopisamski, jest crkveni.

Poslije mise, obitelj, rodbina i prijatelji bili su primljeni u velikoj dvorani naše srednje škole sv. Ante Padovanskoga u Nyantende. Naravno, svu hranu pripremale smo i posluživale mi sestre s našim mladima, budućim sestrama, što je običaj na našim slavljkima. Ono što čini dobru stranu zajedničkog života jest činjenica da se sve dijeli - i posao, i zaduženja, i radosti, i izazovi... A to je upravo i sada bio trenutak jer, s doživotnim zavjetima, sve nam postaje zajedničko.

s. Mirabilis Višić

BOŽIĆNE ČESTITKE

Sveta Obitelj, Josip Botteri Dini

*Tama je svud vladala tad,
snivao san Betlem je grad.
Budna je tek čekala noć,
znala je, Bog k zemlji će doć.*

Neka nas otajstvo božićne noći ispunи mirom. Dočekajmo Spasitelja s upaljenim svjetiljkama. Zaželimo jedna drugoj i svakom koga susretnemo sretan Božić i milosnu novu godinu.

Vaše sestre iz DR Konga

Drage sestre i ostali čitatelji naših Odjeka!

Želimo da jeka tištine i mira, u kojima se sam Bog rađa, dopre do vaših srca, ispuni vas radošću života kako biste osnaženi spremnije svjedočili da je Spasitelj svijeta među nama!

Čestit vam Božić i blagoslovljena nova 2018. godina!

Sestre iz Glagoljaške, Split

Kriste, vječna Riječi, sišao si na zemlju i radošću je ispunio. Neka tvoja radost po vjeri sja u našim srcima.

Sestrama želimo sretan i blagoslovjen Božić i novu 2018. godinu!

Sestre sa Dobroga, Split

Slaveći dolazak Sina Božjega neka nas utjelovljena Riječ obasja svojim svjetлом i neka to svjetlo u našem životu stvara ozračje mira, radosti i ljubavi.

Sretan Božić i blagoslovljena nova 2018. godina, uz srdačan pozdrav svim sestrama i svakoj ponaosob!

Vaše sestre iz Trpnja

Danas nam s neba siđe Mir istiniti!

Danas nam zasinu dan otkupljenja novoga, što nam ga Bog odavna pripravi, dan vječne sreće!

Drage sestre, radujmo se, jer nam se danas rodio naš Spasitelj. U miru, radosti i blagoslovu želimo sretan Božić i blagoslovljenu 2018. godinu!

Vaše sestre iz Vrbanićeve, Zagreb

Na radost mi je ovo čekanje i bdijenje uz rub ceste, gdje sjena stiže svjetlo, a kiša ide ustopice s ljetom. (Tagore)

U beskrajnom prostranstvu neba krhko Djetešce, netom rođeno, osmijehom liječi. Zvijezda sja a onda tiho pogledom i ljubavlju traži nastan u našem srcu, našim zjenama da zajedno s nama ozdravi svijet.

Radostan Božić i blagoslovljenu novu 2018. godinu svim sestrama i čitateljima *Odjeka* žele

sestre iz Glona

Ne bojmo se! Rodio se Spasitelj!

U ovim božićnim danima otkrivamo ljubav Božju koja postaje čovjekom. Božja želja da nam bude u svemu sličan očituje što mu mi značimo i koja je vrijednost svakoga čovjeka. Sadržaj blagdana Božića izražen je jednostavnim riječima i porukom Evanđelja – Radosnom viješću. To slavimo, to vjerujemo i tome se radujemo!

Od srca – radosno želimo vam sretan Božić i radošću ispunjenu novu 2018. godinu!

Sestre iz Zadra, Trg Gospe Loretske

Zamilova nas u Ljubljenome (Ef 1,6)

Zamilovane Božjom ljubavlju nastojmo djelovati u duhu primljenočnoga dara.

Zagrlimo jedna drugu u Duhu Božjem, po Isusu Kristu, oprاشtanjem, pomirenjem, smilovanjem, da bismo čistim srcem mogli grliti, ljubiti sve one koje susrećemo na putu prema nebeskom Ocu!

Drage sestre naše Provincije i svih drugih Provincija mir vam i dobro. Sretan vam Božić i nova godina!

Sestre s Lovreta

Bog se pojavio u ljudskoj naravi i postao jedno od dvije suprotnosti, od tijela i duha. Duh je poklonio tijelu božanstvo i tijelo ga je primilo. Trebalo je da Bog uzme ljudsku narav i tako donese čovjeku svetost.
(sv. Grgur Nazijanski)

Drage sestre i svi do kojih dođu naši *Odjeci!*

Neka vam je blagoslovljen Božić i još jedna u nizu godina koja nas približava konačnom susretu s Gospodinom! Dani Božića bili vam ispunjeni radosnim susretima a nova 2018. godina svakodnevnim prostodušnim i mudrim koracima svetosti!

s. Vlatka Katkić, novakinja i s. Karolina Bašić

Kada ugledaše zvijezdu, obradovaše se radošću velikom. (Mt 2,10)

Drage sestre, neka svjetlo božićne noći obasja naša srca, prožme ih mirom, ispuni nadom i ljubavlju te blagoslovi našu ustrajnost u dobru.

Sretan Božić i novu godinu žele vam

*postulantkinja Andjela Crnjac, kandidatkinja Katarina Znaor
i s. Lidija Bernardica Matijević*

Drage sestre, Kristov dolazak među nas potpuni je i nezasluženi dar, najveći izraz Božje ljubavi.

Duhom se prenesimo u onu svetu noć Isusova rođenja u Betlehemu, prepoznajmo u jaslicama novorođeno Djetešće, Isusa! Očuvajmo iskreno i plemenito srce koje su imali pastiri i poklonimo se djetetu Isusu.

Porastimo ovoga Božića u svojoj ljudskosti, vjeri i ljubavi!

Sretan Božić i njegovim blagoslovom ispunjen svaki dan u novoj 2018. žele vam

vaše sestre iz Imotskog

Bog je sišao s neba i došao u susret svim ljudima. Najprije u jedno srce majčinsko – Marijino. U jedno srce očinsko – Josipovo. U srce jedne obitelji – Nazaretske. Jednoga naroda – Izraelskoga. Sišao je da u njima susretne, dotakne i zagrli sve ljude, sve obitelji, sve narode zemlje – za sva vremena, zauvijek. Sišao je da u svim ljudima *miljenicima njegovim* zasja izvorni sjaj *slike Božje*, na koju je Bog stvorio i stvara svakoga čovjeka, kroz ljubav očinsku i majčinsku. Sišao je da svi oni koji ga susretnu i prime postanu *djeca Božja*.

I ovoga Božića On silazi i dolazi u susret najprije našim srcima, svakome čovjeku osobno. Dolazi našim obiteljima, narodu, sve-mu svijetu. Dopustimo da se u svima nama i među nama dogodi radosni božićni susret.

Sestrama i čitateljima naših *Odjeka* sretan Božić i blagoslovljenu novu 2018. godinu žele i čestitaju

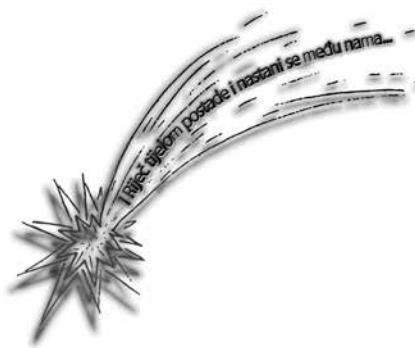
sestre iz Kaštel Lukšića

Zemljom je vladao mir kada se rodio Krist – Mir naš!

Da se u dubine našeg bića spusti On – Mir, te ispunjene tim darom budemo nositeljice mira u sredini u kojoj živimo, kako bi svijet uistinu bio obogaćen našim doprinosom u izgradnji sveopćeg mira.

Sestrama sretan Božić i mir u novoj 2018. godini žele

sestre iz Frankfurta

Vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova pa mu se dođosmo pokloniti.
(Mt 2,2)

Neka nas otajstvo božićnoga događaja uči poklonstvu Novorođenomu. S njim i u njegovoj milosti hodimo u novoj godini.

Na dobro vam došao Božić i porođenje Isusovo!

Vaše sestre s Jordanovca

...i položi ga u jasle, jer za njih nije bilo mjesta... (Lk 2,7)

U nama našao svoje mjesto i boravište na zemlji.
Svima čestit Božić i blagoslovljenu godinu novu žele

sestre iz Sinja

*Ti koji si ove noći Svojim pogledom rastvorio nebo
I Svojim plačem skupio oko jaslica milijarde anđela,
Noćas pogledom svojim otvori vrata naših koliba
I Svojim očima raspori srca koja Te čekaju:
Da uliješ u njih Svoj blagoslov,
Jer i mi čuvamo vatru na ognjištu hrvatskom,
Poput onih pastira što čuvahu vatru Izraela.*

(R. Kupareo, Psalam hrvatskih pastira u svetoj noći)

Ovim mislima želimo da svako mjesto gdje čovjek živi postane Betlehem. Božansko Dijete rađa se posvuda gdje ima ljudi koji se prepoznaju kao braća i sestre.

Dragim sestrama, prijateljima i dobročiniteljima sretan Božić, te blagoslovljenu novu 2018. žele

sestre iz Sigurate, Dubrovnik

NAŠI POKOJNICI

Sestre naše Družbe

S. M. Fulgencija Kramar, živjela 99 godina, u Družbi 79 godina,
preminula 21. listopada 2017., Repnje

S. M. Milka Pušić, živjela 68 godina, u Družbi 40 godina,
preminula 21. listopada 2017., Mostar

S. M. Agata Bratuša, živjela 89 godina, u Družbi 56 godina,
preminula 12. studenoga 2017., Maribor

S. M. Doroteja Rupnik, živjela 71 godinu, u Družbi 53 godine,
preminula 7. prosinca 2017., Trst

Rodbina sestara

Marija Vinka Čotić, majka s. Lidije, preminula 8. listopada 2017.

Aurelije Dovranić, otac s. Većenege, preminuo 26. studenoga 2017.

Anka Oltran, majka s. Marije Ivane, preminula 4. prosinca 2017.

Zahvale

Svidjelo se Bogu Svemogućemu iz ove suzne doline pozvati k sebi moju dragu majku Vinku.

Bila je to žena čvrste vjere i beskrajne ljubavi. Najsretnija je bila u okruženju svoje djece. Zahvalni smo Bogu što nam je podario tako dobru i životom svetu majku.

Drage sestre, u ime braće i sestara, iskreno zahvaljujem svakoj od vas što ste nam bile blizu u našoj boli. Hvala svim sestrama koje su u bilo kojem obliku izrazile sućut mojoj obitelji. Posebno hvala svima koji su prisustvovali sprovodu moje majke i molili za pokoj njene duše.

Sestrinsko zajedništvo u tim trenucima bilo mi je jako značajno. Svoju dragu majku i dalje preporučujem u vaše molitve.

Svima nama dobri Bog podario radost zajedništva kroz božićne blagdane.

Pjesma stvorenja, Ivo Dulčić

s. Lidija

Sve ima svoje doba i sve pod nebom svoje vrijeme (usp. Prop 3,1)

Prijelazom iz ovog vremenitog i svega mijenjama podložnog, moj dragi otac je, vjerujem, svoj počinak i puninu života našao u Vječnome.

Hvala svima na iskazanim izrazima sućuti i molitvi za njegovu dušu.

Vaša s. Većenega Dovranić

Zaručnica se susrela sa svojim Zaručnikom. Put kojim je prošla, ostavila je posut cvijećem i nadom. Sve to i nas zove dajući sigurnost našem koraku. Preminula je na spomandan sv. Barbare u rano jutro. Nekoliko sati poslije toga, nama okupljenoj djeci, isprirovjedi jedna sestra reda Kćeri Milosrđa. *Kazat ču vam nešto što vi ne znate o svojoj majci.* Svi, začuđeni, upremo pogled prema njoj. *Sinoć, kasno, jedna sestra i ja, posjetile smo u bolnici vašu majku. Dok je druga sestra s nekim razgovarala, ja sam promatrала lice vaše majke. U jednom času ona upre pogled u daljinu i preobražena lica poče micati usnama. Nakon toga se nasmiješila, a ja brzo povučem sestruru i rekoh joj: 'Gle, ona se smijel' Bilo je to divno.*

Hvala ti, Oče Nebeski! Hvala ti, majko, za sve!

Hvala i svim sestrama što su uzveličale ispraćaj naše majke. Na sahranu je došlo, kako su neki izračunali, 97 redovnica. Naša sestra Marija primijeti: Pa to je upravo broj navršenih godina majčina života!

S majkom ponavljam posljednju molitvu koju sam čula s njezinih usana prije nego se razboljela: *Slava Bogu Ocu i Sinu i Duhu Svetomu, kako bijaše na početku tako i sada i vazda i u vijeće vjekova. Amen.* Bila je to molitva zahvalnica njezina života.

Zahvalna s. Marija Ivana Oltran

LIST DRUŽBE

Školske sestre franjevke Krista Kralja

Godina XXI. studeni, 2017. Br. 2 (57)

Iz Generalne kuće

Nakon slavlja 15. redovitoga vrhovnog kapitula od 3. do 20. srpnja ove godine u Asizu otvorena je nova stranica u našoj Generalnoj kući. Kraj kolovoza i početak rujna bili su u znaku *odlaska i dolaska*. Zahvalne na nesebičnom služenju Družbi kroz proteklo šestogodište, oprostile smo se od dosadašnjih vrhovnih savjetnica: s. Maryann Dosen, s. Angele Zanjković, s. Eve Arevalo Coronel i s. Ane Antolović, a *potaknute ljubavlju Kristovom*, se-strinskom vedrinom dočekale smo nove članice vrhovne uprave: s. Vidu Tomažić, s. Lidiju Glavaš i s. Jimene Alviani. Otvorenošću, hrabrošću i međusobnim poštovanjem započele smo naš zajednički život otkrivajući svakodnevno ljepotu i bogatstvo jedinstva u različitosti.

Dana 2. listopada vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović sazvala je prvu sjednicu nove Vrhovne uprave na kojoj je vrhovnom tajnicom imenovana s. Danijela Brekalo, vrhovnom ekonomom s. Gregoria Susnik, a služba kućne predstojnice u Generalnoj kući povjerena je s. Lidiji Glavaš. Nakon međusobnog upoznavanja i informiranja o obvezama koje nas čekaju, zadržale smo se na raznim pitanjima pristiglim iz provincija/Regije.

Počeci našega zajedničkog života obilježeni su prije svega zajedničkom molitvom. Za svetkovinu svetoga Franje pripremale smo se kroz devetnicu, proslavili smo je u jednostavnosti i radosti, te smo zajedno sa sestrama Rimske regije toga dana zahvalile Bogu za 60 godina redovničkoga života s. Roze Potočnik koja od 2004. godine svojom prisutnošću i marljivošću obogaćuje zajednicu u Generalnoj kući u Grottaferrati.

Naša svakodnevница osnažena je također raznim susretima i proslavama koje organizira crkva u Frascatima i u Rimu. Sve nas to potiče da ustrajnom molitvom pratimo ne samo zajednice naše Družbe, nego i sve narode, kako u pozitivnim događanjima tako i u poteškoćama. Gospodin nas neprestano poziva na zajednički hod putovima života i uvjerljivo svjedočenje iskustva Božje ljubavi. Na ovo nas poziva i Zaključni dokument Redovitoga vrhovnog kapitula iz 2017. godine kojega smo s radošću predale provincijama/Regiji s nadom se da će biti od velike pomoći na osobnom i zajedničkom putu.

s. Vida Tomažić

Iz Mariborske provincije

Ove smo godine u organizaciji Mariborske provincije sudjelovale na tradicionalnom hodočašću sestara triju provincija slovenskoga govornog područja. Posjetile smo Kras i Vipavsku dolinu u zapadnoj Sloveniji te obišle župnu crkvu u Vrhpolju poznatu po duhovnom i umjetničkom bogatstvu mozaika Marka Ivana Rupnika. Svetu misu smo slavile u marijanskom

svetištu Obršljan. Poslije ručka, u Coljavi, srednjovjekovnom gradiću u Štanjelu, posjetile smo crkvu svetog Danijela, a potom drevni kapucinski samostan u Vipavskom Križu. Zahvalne Gospodinu za dan proveden u zajedništvu i preprelten bogatstvom duhnoga, i kulturnoga, Večernjom molitvom u kapelici biskupijske gimnazije u Vipavi zaključile smo naše hodočašće.

Ovoga proljeća dvije su sestre započele novi apostolat u Nuncijaturi u Ljubljani. Iako se osjeća nedostatak snaga u našim zajednicama, ipak smo pozitivno odgovorile na ustrajni poziv apostolskog nuncija mons. Juliusza Janusza, prihvativši na godinu dana rad u kuhinji, praonici i kapeli.

Intenzivnom molitvom i s velikim zanimanjem pratile smo Redovni vrhovni kapitol slavljen u Asizu od 3. do 20. srpnja 2017. godine, na kojem je izabrano novo Vrhovno vodstvo. Radosne smo i zahvale Bogu za ponovni izbor s. Klare Šimunović za vrhovnu predstojnicu. Sestra Vida Tomažič, koja je na kapitolu sudjelovala kao moderatorica, izabrana je za vrhovnu zamjenicu. Sestra Angela Zanjkovič, bivša vrhovna savjetnica, nakon služenja u proteklom šestogodištu, vratila se u Provinciju. Sestre koje su sudjelovale na kapitolu, s. Terezija Tomazin i s. Veronika Verbič, u rujnu su našim redovničkim zajednicama predstavile poticaje i oduke Vrhovnoga kapitula.

U Repnjama smo 12. kolovoza proslavile obljetnice redovničkog života naših sestara: s. Petrina Kostelet i s. Antonija Gostečnik 60 godina, s. Bogoljuba Štefko 50 godina te s. Veronika Verbič sa s. Kerubinom Petrović iz Tršćanske provincije 25 godina redovničkog života. Svečanu misu predvodio je pomoćni ljubljanski biskup mons. Franc Šuštar s trojicom drugih svećenika. Liturgiju je obogatio sestarski zbor, pod vodstvom s. Klare Jarc. Provincijalna predstojnica s. Terezija Tomazin u svojim pozdravnim riječima zahvalila je Gospodinu za dar redovničkog poziva, a sestrama jubilantkinjama za njihovu vjernost, uz želju da svojim životom uvijek budu svjetlo svima koje će susretati.

Pripremajući se za 150. obljetnicu naše Družbe, na Dan provincije 2016. godine, započele smo duhovnu obnovu, svakodnevno moleći u svim zajednicama posebnu molitvu Bezgrešnoj. U pastoralnoj godini 2017./18. organizirani su susreti na kojima nam isusovac o. Milana Bizanta i njegovi suradnici pomažu gledati Provinciju u svjetlu Božje riječi. Svjesne da duhovna obnova Provincije ovisi o svakoj sestri, nastojale smo sudjelovati na susretima održanim u Repnjama od 12. do 15. listopada i od 2. do 5. studenoga 2017. godine. Samo Bog nas može obratiti, ipak, svaka od nas se treba otvoriti da bi je Bog mogao dotaknuti. Neka nas Duh Sveti vodi da bismo na radikalnan način živjele Evanđelje Gospodina našega Isusa Krista.

Od 9. do 12. studenoga u Repnjama smo proslavile Izvanredni provincijski kapitol, radni i izborni. Nakon što je s. Vida Tomažič izabrana za vrhovnu savjetnicu, umjesto nje je za provincijalnu savjetnicu izabrana s. Mihaela Berčon.

Svim sestrama želimo da slavlje svetkovine Krista Kralja bude duhovno bogato, a vrijeme došašća obilato blagoslovima.

s. Mira Rožanc

Iz Splitske provincije

Vjerujem da smo sve svojim molitvama i žrtvama prethodile i pratile tijek Redovitoga vrhovnog kapitula kako bi *ljubav Kristova koja nas obuzima* polučila zrele odluke i pokrenula odlučne korake na putovima kojima nam je kao Družbi kročiti. Ponosne smo da je naša Provincija iznjedrila sestru kojoj je ponovno povjerena služba da zajedno s članicama Vrhovnoga vijeća vodi našu Družbu narednih šest godina. Nećemo ih zaboraviti u svojim molitvama, da darove koje im je Gospodin povjerio ulože za dobro svake pojedine provincije/Regije i cijele Družbe.

Naša Misija u DR Kongu posebno nam je na srcu. Pratimo život i apostolat sestara, svjesne da su okolnosti u kojima žive pune poteškoća i neizvjesnosti. Unatoč tome s. Adriana Galic iz Mostarske provincije odvažno se pridružila našim sestrama misionarkama u neumornom naviještanju *Radosne vijesti* u srcu Afrike. Mjesec kolovoz bio je obilježen i drugim radosnim događajima za Misiju i cijelu Provinciju: tri djevojke su primljene u kandidaturu, tri su započele postulaturu, tri su primljene u novicijat a jedna novakinja je položila prve redovničke zavjete. Sestre s privremenim zavjetima su obnovile redovničke zavjete, a dvije su započele intenzivnu pripremu za polaganje doživotnih zavjeta koji će se slaviti na svetkovinu Bezgrešnog Začeća BDM ove godine.

Mjesec rujan u provincijalnom središtu u Splitu bio je obilježen slavljima. Iako skroman broj, svaki ulazak u postulaturu i novicijat poseban je događaj radosti i nade za lovretsku zajednicu i cijelu Provinciju: uoči blagdana Male Gospe jedna kandidatkinja je primljena u postulaturu, a jedna je postulantkinja započela kanonsku godinu novicijata. Na spomendan sv. Ciprijana 16. rujna jedna je sestra položila doživotne zavjete. Istog su dana proslavljeni redovnički jubileji sestara: sedam ih je slavilo 60 godina redovničkoga života a šest 50 godina.

Izuzetan događaj bio je dolazak neraspadnutoga tijela našega hrvatskoga sveca Leopolda Bogdana Mandića u Hrvatsku i rodnu mu Boku Kotorsku. S velikim oduševljenjem dočekale su ga i ispratile s mnoštvom vjernog puka i naše sestre u Zadru 14. i 15., u Dubrovniku 16. i 17. te u Splitu 17. i 18. rujna. Nepregledne povorke ljudi koji su pobožno i strpljivo satima čekali na red da se mogu približiti Svecu i dotaknuti njegov sarkofag ištući moćni zagovor, znak su čovjekove žeđi za Božjim milosrdjem.

Uvijek iznova tražiti Božje kraljevstvo i njegovo milosrđe trajni nam je zadatak. Stoga je tema ovogodišnjih mjesecnih duhovnih obnova i odgojno-obrazovnih sastanaka *Tražite najprije kraljevstvo Božje*. A kako bismo dublje živjele stvarnost kraljevstva u svakodnevnci, za sve sestre Provincije upriličen je seminar o *Lectio Divina*.

s. Karolina Bašić

Iz Tršćanske provincije

I ove godine smo od 16. do 20. kolovoza na temu: *Isusove prisopodobe organizirale duhovnu obnovu za mlade u Camporossu*. Rad je bio zahtjevan i dinamičan, kako u razgovoru s mladima tako i tijekom razmjene iskustava. Sunčani dani pozivali su nas i u šetnje te na tradicionalno hodočašće na Monte Lussari.

Dana 17. rujna s. Faustina Nashaat i s. Justina Gad Khalil položile su doživotne zavjete u ruke provincijalne predstojnice s. Andreje Kete. Za ovaj važan događaj pripremili su se kroz tri dana intenzivne molitve, razmišljanja i razgovora s voditeljem fra Miladom, praćene također molitvama sestara. Sestre i njihove suradnice pripremili su sve potrebno za slavlje. Svečanost polaganja doživotnih zavjeta u našoj kapelici u Kairu predvodio je mons. Adel Zaki, apostolski vikar Aleksandrije, u koncelebraciji s franjevačkim provincijalom Kamelom i drugom četvoricom franjevaca. Biskup Zaki je naglasio uzvišenost doživotnog zavjetovanja, potičući nas na cijeloživotnu vjernost obećanjima Bogu. Sestre Faustina i Justina izrekle su obrazac zavjetovanja na slovenskom i na arapskom jeziku. Za sve nazočne, na poseban način za njihove obitelji koje su došle iz Gornjeg Egipta udaljenog 800 km, bilo je ovo jedinstveno iskustvo, a pridružile su nam se snage policije kako bi se slavlje moglo odvijati u miru i sigurnosti.

U Tršćanskoj biskupiji započela je 15. listopada nova pastoralna godina. Katedrala svetoga Justa bila je prepuna svećenika, redovnika, redovnica i laika uključenih u razne župske zadaće. Nadbiskup mons. Giampaolo Crepaldi, u svojoj propovijedi za vrijeme svečane Večernje molitve, govorio je o pripremi biskupske Sinode koja će se održati u listopadu 2018. godine. Naglasio je, između ostalog, da se trebamo truditi kako bi mlađi susreli Krista, istinski cilj njihova života. Bez Njega tumaramo u tminama koje vode u očaj. Istaknuo je također da je potrebna veća koordinacija i suradnja na području pastoralna obitelji, mlađih i pastoralna zvanja.

Dana 21. listopada u gradu Mestre sudjelovale smo na konferenciji koju svake druge godine organizira Konferencija viših redovničkih poglavara Italije i Unija viših redovničkih poglavara Italije. Ugostili su nas salezijanci koji na svom sveučilištu raspolažu velikim dvoranama i mogu primiti mnogobrojne sudionike. Tema susreta je bila *Trčahu zajedno* (Iv 20,4). Predavanja i razmjene iskustava predvodio je kardinal João Braz de Aviz, prefekt Kongregacije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskog života. Završno predavanje održao je biskup Gianfranco Agostino Gardin, odgovoran za redovnički život pri Talijanskoj biskupskoj konferenciji. Predavanja, rad u skupinama i svjedočanstva, odnosili su se na bratski život i potrebu mlađih i starijih redovnica i redovnika da surađuju i međusobno se podržavaju kako bi na autentičan način svjedočili ljubav Kristovu prema svakoj osobi.

s. Andreja Kete

Iz Lemontske provincije

Ishod Redovitoga vrhovnog kapitula iščekivale smo ujedinjene u molitvi s ostalim Provincijama. Sestre Patricia i Jimene vratile su se u Lemont s Vrhovnoga kapitula osnažene susretima i razgovorima sa sestrama, predavanjima održanim tijekom kapitula, osjećajem nade za budućnost i doživljenim mirom u okružju koje je sv. Franjo ljubio. Podijelile su s nama svoj zanos i nadu dok iščekujemo Zaključni dokument.

Zahvalne smo s. Maryann za njezinu službu vrhovne zamjenice i želimo joj dobrodošlicu u Provinciju gdje će iznova započeti svoj apostolat. Zahvalne smo i s. Jimene koja će narednih šest godina predstavljati našu Provinciju u Vrhovnom vijeću.

Gostoljubivost je važna franjevačka krepost koja očituje i naše međusobno ophođenje U ovom broju lista Družbe podijelit ćemo s vama naša nastojanja iz svakodnevnog života oko ove kreposti. Dvije sestre iz Vijetnama, s. LienChu i s. Houng Nguyen, stigle su u Lemont 19. kolovoza i ubrzo su se zahvaljujući našoj franjevačkoj gostoljubivosti osjetile *kao kod kuće*. Bit će dio naše zajednice Mt. Assisi najmanje jednu godinu, pohađajući Sveučilište svetoga Franje u Jolietu, uz studentsku stipendiju.

Nakon dvije godine bez novih pridruženih članova, ove godine će biti primljeni oni koji žele dijeliti našu duhovnost i djelovanje. Dana 14. listopada imali smo dan upoznavanja za sedam kandidata koji žele slijediti program pridruženog članstva. Odlučili su se na ovo iskustvo zahvaljujući gostoprimestvu i ljubaznosti sestara koje su im posvetile vrijeme i pozornost. Pridruženi članovi koji su već dio naše franjevačke zajednice prihvatali su nove članove s velikom radošću, izražavajući im dobrodošlicu također uz *pizzu* na završetku dana upoznavanja.

Na brežuljku, kuća molitve Sveta Marija Andeoska i duhovni centar Mt. Assisi nastavljaju privlačiti starije i mlađe osobe. Sestra Barbara i Mary Terese žive franjevačku gostoljubivost uređujući spavaće sobe, dvorane za predavanja i susrete te pripremajući hranu za mnogo-brojne skupine. Iako je gostoprimestvo njihov glavni posao, ponekad s. Barbara i s. Mary Terese i same održavaju predavanja i duhovne obnove.

Dana 15. listopada upriličena su *Otvorena vrata* uz molitvu i blagoslov kapele i dvorane duhovnog centra koje je predvodio mons. Canary. Ovom događaju nazočile su mnoge naše sestre i drugi redovnici, svećenici i laici. Bilo je to dragocjeno i radosno iskustvo za sve. Gosti su potom pozvani na obilazak brežuljka kako bi uživali u svemu što su im priredili brojni volonteri.

Osobe koje iz različitih razloga dolaze na naš brežuljak dive se okružju, na poseban način stablima. Kako bi i buduće generacije imale ovako lijepo okružje, s. Lois je pokrenula projekt pod nazivom *čuvati stabla* (Treasuring Trees). Donacijom od 1000 dolara bit će zasađeno jedno stablo s imenom osobe kojoj je stablo posvećeno. Jednom kada stablo naraste, krasit će brežuljak koji će na sve ljepši način prihvaćati osobe, te biti gostoljubivo okružje i za ptice i životinje, što je u franjevačkom duhu.

Otkad su naše sestre stigle u Lemont, prije više od stotinu godina, slovenski franjevci bili su dio naše povijesti i dijelili su našu gostoljubivost. Brojni svećenici, od kojih su neki rođaci naših sestara, pratili su nas bratskom ljubavlju i brigom, dijelili nam sakramente i svakodnevno s nama slavili misu. Nismo mogle ni zamisliti trenutak kada više neće biti

dio naše zajednice. To se ipak dogodilo. Ove godine dvojica franjevaca, fra Blase Chemazar i fra Athanasius Lovrencic, koji su nam služili u vjernosti, pozvani su primiti nebesku nagradu. Jedino je fra Metod Ogorevc ostao u samostanu. On nastavlja svoju službu na najbolji mogući način, slaveći misu jedan tjedan u Alvernia Manor, a drugi u samostanu Mt. Assisi. Koliki blagoslov imamo u našemu vjernom bratu, fra Metodu, dok zajednički slavimo euharistijsku gozbu!

I na kraju, franjevačku gostoljubivost svakodnevno pokazujemo jedna prema drugoj. Ponekad tako što pridodamo stolicu za već prepun stol; ponekad pojačavanjem tona tako da bi svaka sestra mogla čuti televizijski program; ponekad pripremanjem neke slastice za zajednicu; ponekad pozivajući sestruru u šetnju i razgovor; ponekad jednostavnim osmijehom.

Gostoljubivost je dar i za onoga koji ju daruje i za onoga koji ju prima. Sestre naše Provincije uvijek su spremne primiti vas s radošću u našu kuću, koja je i vaša, ovdje u Sjedinjenim Američkim Državama.

s. Kathleen Vugrinovich

Iz Mostarske provincije

Pozvane smo uvijek iznova polaziti od početka – ne samo u smislu Franjina poziva jer još ništa nismo učinile – nego i u kategoriji vremena koje se neprestano obnavlja. A odzvale smo se, također, uvijek iznova polaziti od Početka – Krista i Evanđelja – živjeti u službi Evanđelja, u službi zemlje i neba. Proteklo je vrijeme u našoj Provinciji obilovalo novim početcima kao i događajima koji su nas okupljali na zajedništvo, slavlje, radost i zahvalnost zbog onoga što nam je Gospodin darivao i uzimao.

Na novi početak i novu službu pozvane su naše sestre: s. Lidija Glavaš, koja je na Vrhovnom kapitulu u Asizu izabrana za vrhovnu savjetnicu i s. Danijela Brekalo, koju je nova Vrhovna uprava imenovala vrhovnom tajnicom.

Radosne smo što je Gospodin između nas pozvao s. Adrianu Galić na djelovanje u misijskim krajevima. Nakon dugogodišnje želje i intenzivne pripreme, s. Adriana je koncem srpnja 2017. primila misijski križ kao znak misijskog poslanja i službe. Euharistijsko slavlje s obredom blagoslova i dodjele misijskoga križa predvodio je mjesni biskup mons. dr. Ratko Perić u samostanu Svetе Obitelji u Mostaru. Početkom kolovoza s. Adriana se pridružila sestrara misionarkama Splitske provincije na svojoj prvoj misijskoj postaji u nadbiskupiji Bukavu u DR Kongu.

Ljetni mjeseci uobičajeno obiluju obilježavanjima redovničkih jubileja i pozivom na obnovu žara prve ljubavi. Na blagdan sv. Klare u Bijelomu Polju osam sestara proslavilo je zlatni jubilej redovničkoga života, a dvije sestre srebreni. Na blagdan Imena Marijina u samostanskoj zajednici Svetе Obitelji u Mostaru devet sestara s privremenim zavjetima obnovile su redovničke zavjete na godinu dana. Sutradan, na spomen Dana Družbe, obredom uvođenja u redovnički život pet postulantica započelo je godinu novicijata u Bijelomu Polju, a dvije kandidatice započele su godinu postulature. Na blagdan Blažene Djevice Marije od

Krunice u samostanu Sv. Obitelji u Mostaru na dijamantnom jubileju redovničkoga života Gospodinu su zahvalile s. Valerijana Kraljević i s. Marija Vučić.

Dok je tijekom proteklih mjeseci Gospodin pet naših sestara pozvao k sebi gdje im je pripravio novi početak u vječnosti, druge je pozvao na posvećeni život i novi početak u našoj redovničkoj zajednici. Na blagdan Rana sv. Franje u Bijelomu Polju obukle su redovničko odijelo i položile prve redovničke zavjete novakinje s. Dajana Dujmović, s. Anica Orlović i s. Katarina Vučić.

Na spomandan utemeljenja Provincije, 26. kolovoza 2017., u Bukovici je blagoslovljena novoizgrađena kuća Božanskoga milosrđa – Centar za socijalno ugrožene osobe i žene žrtve obiteljskog nasilja. Euharistijsko slavlje s obredom blagoslova kuće i redovničke zajednice predvodio je mjesni biskup mons. dr. Ratko Perić u zajedništvu s petnaestak svećenika i u nazočnosti velikog broja sestara te predstavnika općinskih vlasti, izvoditelja radova i dobročinitelja.

U zajedništvu s mjesnom Crkvom o blagdanu Uzvišenja sv. Križa sudjelovale smo u proslavi 25. obljetnice obnašanja biskupske službe mons. dr. Ratka Perića, biskupa mostarsko-duvanjskog i apostolskog upravitelja trebinjsko-mrkanskog. Uoči blagdana upriličena je svečana akademija i predstavljanje Biskupove najnovije knjige, a 14. rujna u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve svečano euharistijsko slavlje koje je predvodio Biskup slavljenik.

U rujnu smo proslavile 50. obljetnicu od dolaska prvih sestara u župu Kočerin. Tijekom proteklih pedeset godina u župi su djelovale 34 sestre, a iz župe Kočerin u našoj je provinciji 16 duhovnih zvanja. Svečanost zlatne obljetnice prisutnosti sestara obilježena je euharistijskim slavljem u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla, nakon čega je upriličena svečana akademija.

Među važnijim događajima u Provinciji su i dva hodočašća. Koncem rujna organizirano je zajedničko hodočašće sestara u Asiz i druga franjevačka mjesta. Bilo je to prvenstveno hodočašće sestara jubilarke kojima se pridružilo još deset sestara uz duhovnu pratnju fra Nikole Vukoje, vrsnog poznavatelja Franje i Franjine duhovnosti kao i povijesti franjevačkih mjesta. A tradicionalnim listopadskim hodočašćem sestara i odgajanica na Široki Brijeg započeo je ovogodišnji ciklus mjesecnih duhovnih obnova. Predavanje na temu *Dragocjena je u očima Gospodnjim smrt pobožnika njegovih (Ps 116,15)* održao je fra Miljenko Stojić, vicepostulator postupka mučeništva *Fra Leo Petrović i 65 subrače*.

Ove je godine naša Provincija bila domaćin međuprovincijskoga susreta za kućne predstojnice naših triju provincija hrvatskoga govornog područja. Susret je održan krajem listopada u duhovnom centru u Bijelomu Polju na temu *Animiranje zajednice*, a vodio ga je fra Krunoslav Kolarić, OFM.

Pred nama je nova liturgijska godina i vrijeme intenzivnijeg življenja povlaštenog vremena došašća. Neka nam ne uzmanjka *hrabrosti početaka* a potom, ništa manje, i *hrabrosti trajanja*.

s. Magdalena Šarić

Iz Argentinsko-urugvajske provincije

U našoj Provinciji imale smo mnoštvo događanja i neke od njih želimo podijeliti s vama.

Zborovanje provincije održano je 26. i 27. kolovoza, na kojem smo se obogatile i okoristile temama 15. redovitoga vrhovnog kapitula. U tome su nas vodile s. Lucila Rodríguez i s. Isabel Fernández koje su sudjelovale na kapitulu. Dijelile smo trenutke zajedničke molitve i razmišljanja o našem osobnom i zajedničkom životu te se odlučile na produbljivanje u našim zajednicama. Dosta vremena smo posvetile razlučivanju o imovini Provincije (naše kuće i školske zgrade).

Dana 13. rujna u svakoj redovničkoj zajednici, zajedno s nastavnicima, proslavile smo obljetnicu utemeljenja naše Družbe na kreativan način i u duhu zahvalnosti za duhovno naslijede.

U pripremi za obilježavanje 150 godina naše Družbe, predviđena su dva ciklusa duhovnih vježbi. Na prvim duhovnim vježbama, održanim od 17. do 22. srpnja ove godine u Duhovnom centru Ivan Pavao II. u Formosi, sudjelovalo je jedanaest sestara, a duhovne vježbe je vodio o. Felix Shitacka. On će voditi i duhovne vježbe od 24. do 30. siječnja 2018. u San Lorenzu.

Drugi događaj predviđen u tom istom duhu bile su Misije provincije, koje su uz suglasnost župnika o. Genara Iachinia održane u župi Gospe Fatimske u Puerto General San Martin od 25. rujna do 13. listopada 2017. godine. Sudjelovalo je deset naših sestara koje su svojim izlaganjem i molitvom predstavljale naše sestre. Iz župne zajednice, petnaest laika, mlađih i odraslih, aktivno su sudjelovali u ovim Misijama provincije. Bilo je to obogaćujuće duhovno iskustvo za sve župljane i istinska obnova za misionare. Na dan našega zaštitnika 13. listopada, u pobožnosti i s puno žara, proslavljenja je misa kojoj je prethodila svečana procesija.

Već nekoliko godina, s milošću Božjom i zagovorom naše Utjemeljiteljice, u Formosi se dva puta godišnje održava susret nastavnika škola iz Las Lomitasa, Lashía i Formose koji nam pomaže zajednički rasti u duhovnosti i stručnosti. Prvi takav susret održan je u lipnju uz sudjelovanje jedne poznate profesorice, diplomirane pedagoginje i fra Gerónima Martina, ofm, a drugi u rujnu, u školi u Formosi, u suradnji s drugim profesoricama, diplomiranim pedagoginjama i fra Gerónimom Martinom, ofm. Različita predavanja pomogla su nam u stjecanju veće jasnoće o društvenoj odgovornosti učitelja, o njihovojo ulozi kao katoličkih odgojitelja, naglašavajući da dobar primjer pastoralnih djelatnika i franjevačkih odgojitelja ima pozitivne učinke u odgojnem radu.

Ove godine škole u Puerto General San Martin i u San Lorenzu imat će također svoj prvi susret na temu *Odgajati znači humanizirati*. Fra José Guirardo, ofm, pomoći će nam produbiti našu franjevačku duhovnost.

Na Isusov poziv *Molite dakle gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju* (Mt 9, 38) 6. i 7. listopada u zajednici Sveta Klara u Laishíu održan je dan duhovnih zvanja na kojem je sudjelovalo osam dječaka i šest djevojčica iz škole Sveta Klara. Intenzivno su živjeli ove dane i izrazili da žele nastaviti upoznavati duhovnost poziva na posvećeni život. Susret su vodile s. Isabel Fernández i s. María Pabla Ortellado, koordinatorica pastoralna zvanja, uz pomoć sestara iz zajednice Laishí.

Nastavimo se pouzdavati u Božju providnost koja nam dolazi u susret svojim milosrđem i dobrotom.

Sestrinski pozdrav svima!

s. Angélica Medina

Iz Bosansko-hrvatske provincije

Godina 2017. zaisigurno je za našu Provinciju milosna i blagdanska. S razlogom! Ovo je godina u kojoj se na poseban način sjećamo naših milosnih početaka i odvažnosti da na *ljudskom nemogućem* započne *Božje moguće* (u vihoru Drugoga svjetskog rata rađa se nova Provincija). Bog ne ostavlja onih koji se u Njega pouzdaju, štoviše daruje ih obiljem blagoslova. U tom je pouzdanju nastajala i živjela naša Provincija. U istoj vjeri i pouzdanju slavile smo i njezin 75. rođendan. S vama, drage sestre, želimo podijeliti neke događaje:

Na Cvjetnicu, Nedjelju Muke Gospodnje 9. travnja 2017. godine, na dan spomena kada je sv. Klara s palmom u ruci započela novi život u Kristu, na simboličan način u molitvenom zajedništvu, kanonski osnovana zajednica novog provincijskog sjedišta u Sarajevu prešla je iz dosadašnjeg provincijskog sjedišta, Bjelave 43, u novoizgrađenu kuću, Bjelave 85.

Na uskrsni ponedjeljak, 17. travnja 2017., održano je zborovanje sestara o 75. obljetnici osnutka naše Provincije Prečistog Srca Marijina. Svojim dolaskom iz Slovenije ovaj susret su uzveličale i sestre iz Mariborske provincije zajedno s provincijskom predstojnicom s. Terzijom Tomazin. Njihov dolazak podsjetio nas je na dolazak i djelovanje brojnih sestara Slovenki u prošlom stoljeću zahvaljujući čijem služenju na našim prostorima su se stvorili uvjeti za osnivanje vlastite Provincije. U franjevačkoj samostanskoj crkvi u Visokom euharistijsko slavlje predslavio je fra Jozo Marinčić, provincial Franjevačke provincije Sv. Križa Bosne Srebrenе, u koncelebraciji braće franjevaca. U poslijepodnevnim satima sestre su se okupile na novoj adresi našeg provincijskog sjedišta u Sarajevu na Bjelavama 85 gdje se odvio drugi dio našeg zborovanja.

Istoga dana u sklopu zborovanja sestara u Visokom i Sarajevu predstavljena je u multimedijalnoj dvorani Franjevačkog međunarodnog studentskog centra u Sarajevu knjiga *Školske sestre franjevke Bosansko-hrvatske provincije* autorice s. Željke Dramac, kojom je „dostojno okrunjena naša prošlost u Bosni - od dolaska sestara iz Maribora u Bosnu (Visoko i Sarajevo) 1929., i djelovanja Mariborske provincije Bezgrešnog Začeća, a zatim osnivanja naše, Bosansko-hrvatske provincije Prečistog Srca Marijina 1942. te njezina razvoja i djelovanja na podružnicama u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i inozemstvu - do danas“ (iz pozdravnog govora s. Kate Karadža, provincijske predstojnice). O knjizi su govorili: s. Natalija Palac, dr. Marko Karamatić, dr. Ivana Šarčević, dr. Jozo Džambo te sama autorica s. Željka Dramac.

Na Dan Provincije, 29. travnja 2017., točno na 75. obljetnicu njezina osnutka, u novoizgrađenom samostanu u Sarajevu na adresi Bjelave 85 upriličen je svečani blagoslov kapele, posveta oltara i blagoslov našeg novog provincijskog sjedišta. Euharistijsko slavlje predslavio je nadbiskup metropolit vrhbosanski Vinko kardinal Puljić u zajedništvu s apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini mons. Luigijem Pezzutom, banjalučkim biskupom mons. Franjom Komaricom, biskupom Željeznoga mons. Egidijem Živkovićem, predsjednikom KVRPP BiH fra Miljenkom Štekom, predsjednikom HKVRPP fra Jurom Šarčevićem, provincialom Franjevačke provincije Sv. Križa Bosne Srebrenе fra Jozom Marinčićem, katedralnim župnikom vlč. Markom Majstorovićem i brojnim svećenicima. Posebnu radost i snagu zajedništva osjetile smo u nazočnosti vrhovne predstojnice s. Klare Šimunović, vrhovne savjetnice s. Ane Antolović, te provincijskih predstojnica i sestara iz Mariborske, Austrijske, Tršćanske, Splitske i Mostarske provincije, koje su došle podijeliti s nama radost ovoga velikoga događaja. Slavlju su nazočili također provincijske predstojnice

i sestre predstavnice drugih redovničkih zajednica koje su prisutne u Sarajevu, kao i drugi uzvanici, prijatelji, dobročinitelji i ljudi koji su sudjelovali u izgradnji našega novoga provincijskog sjedišta, te sestre naše Provincije.

U obredu posvete oltara u njega je pohranjena povelja i moći sv. Klare Asiške, koje smo dobile od sestara klarisa iz Asiza sa željom da „prisutnost sv. Klare bude razlog radosti, utjehe i mira za sve one koji će se njoj moliti“ (iz pisma sestara klarisa iz Asiza).

Na franjevački blagdan Blažene Djevice Marije Andeoske – Porcijunkula, 2. kolovoza 2017., u samostanskoj kapeli u Fojnici upriličen je blagoslov kapele i sestarske kuće. Euharistijsko slavlje predslavio je apostolski nuncij u Bosni i Hercegovini mons. Luigi Pezzuto u zajedništvu s provincijalom Franjevačke provincije Sv. Križa Bosne Srebrenе fra Jozom Marinčićem i braćom svećenicima. Slavlju su nazočile sestare iz Provincije, sestre Služavke Malog Isusa koje djeluju u Gromiljaku i drugi uzvanici. Ova naša mala *Porcijunkula* neka nas podsjeća da trebamo uvijek životom hvaliti i blagoslivljati Gospodina i služiti mu u poniznosti velikoj. Neka bude odgovor na potrebe svijeta, svjedočka nada da ovdje ima života kao što ga je stoljećima bilo u Bosni.

Dobro primljeno kroz našu provincijsku povijest ne smijemo zaboraviti, dapače želimo ga uvijek iznova odjelotvoriti u novim izazovima koje pred nas stavlja vrijeme i potrebe ljudi. Tako smo samostan Pohoda Blažene Djevice Marije na Bjelavama 43 otvorile u internat za studentice. Nazvale smo ga po našoj Utemeljiteljici „Dom Majke Margarite Pucher“, u čijem životnom primjeru uvijek iznova iščitavamo poziv na iskorake da ne propuštamo činiti dobro. Euharistijskim slavljem 22. listopada ove godine, koje je u kapeli samostana predslavio fra Ivan Nujić, OFM, uz sudjelovanje sestara zajednica na Bjelavama 85 i 43 te studentica, zahvalno smo obilježile početak novog apostolata. Nakon mise bio je blagoslov obnovljenih prostora samostana.

Uz mnoga druga događanja, susrete i djelovanja, koji tkaju život svake od nas i život Provincije, Bogu smo zahvaljivale i po slavlјima: 60. i 50. obljetnice redovničkog života sestara te 60 godina novicijata u Kloštru Ivaniću; 25. obljetnice redovničke kuće Navještenja Gospodinova u Zagrebu; 10. obljetnice redovničkog života od doživotnih zavjeta; polaganja doživotnih i prvih redovničkih zavjeta te primanja u novicijat i postulaturu...

Za obilje milsonih događaja, za mnoga primanja i davanja tijekom svih 75 godina Provincije, na poseban način za godinu jubileja, neka je hvaljen i slavljen Gospodin po svakoj sestri i svakom čovjeku koje Bog stavlja na naše putove!

S. Ljubica Stjepanović

Iz Austrijske provincije

Posljednji mjeseci školske godine bili su u našim zajednicama ispunjeni aktivnostima. U Št. Peteru učenice su sa s. Uršom Šebat i s drugim nastavnicama pripremale mjuzikl *Zapisani u srcu*. Sadržaj mjuzikla odnosio se na život u školi i na situaciju mladih danas. Istodobno predstavio je na poučan i zabavan način odgojno djelovanje sestara među mladima,

učvršćujući nas u uvjerenju da smo svi upisani u Božjem srcu. Mjuzikl je predstavljen u Mariboru u Slomšekovo dvorani i u kući matici naše Družbe, u Ljubljani kod braće fra-njevaca i u Mohorovoj kući u Celovcu.

Sudjelovale smo na hodočašću redovnika u Afritz blizu Willacha pod nazivom *Put Knjige*. Na početku su nam predstavili protestantizam i širenje Lutherove misli o kršćanstvu i Bibliji. Nakon toga, hodeći u tišini, razmišljali smo o vlastitom pozivu i o Božjoj riječi. Naposljetku zajednički smo izmolili krunicu. Nakon liturgije u protestantskoj crkvi, uživali smo u lijepom druženju.

Krajem svibnja s. Valentina Rupnik i s. Andrea Starz sudjelovale su na danima duhovnosti u Kući tištine (Hausder Stille) na temu *Kako redovnik živi ljubav*. Ove seminare za sve fra-njevačke redove priprema međunarodna organizacija franjevaca Austrije.

Početkom jeseni ponovno su otvorena vrata internata u našoj provincijalnoj kući i u Št. Peteru. U Št. Peteru školska godina je započela s mnogo izvannastavnih aktivnosti: duhovne obnove u Repnjama, priprema i proslava svetkovine svetoga Franje, hodočašće u Rim, itd. Ove godine, prvoga dana školske godine, naši učenici su isli u Podjuno, u Pliberk gdje su organizirane četiri radionice: posjet muzeju Wernera Berga, obilazak eko farme, posjet staračkom domu kod naših sestara i susret s učenicima srednjih škola. Nakon susreta s korisnicima staračkog doma uputili su se prema Globasnici, a potom pješice na brdo Sveta Hema, gdje su slavili misu koju je predvodio župnik Peter Sticker.

Lijep broj naših sestara sudjelovao je na redovničkom danu u Wernbergu, gdje nam je protestantska pastorica predstavila protestantizam (ove godine obilježava se 500. obljetnica protestantske reforme). Sudjelujući na ovoj konferenciji shvatile smo koliko imamo zajedničkoga i kako možemo obogatiti jedni druge.

Sestre Pavla, Valentina i Andrea sudjelovale su na danu franjevačke duhovnosti u Svetoj Trojici na slovenskim brežuljcima. Tema susreta je bila *Ljubite se bratskom ljubavlju* (usp. Rim 12, 10). Ovaj susret nas je ohrabrio da se još jače zauzimamo za izgradnju bratskih odnosno sestrinskih odnosa u našim zajednicama.

s. Andrea Starz

Iz Paragvajske provincije

Biskupska konferencija Paragvaja započela je trogodišnju pripravu za mlade koja će trajati od 2017. do 2019. godine pod gesлом *Grleći Isusa Krista*. Sestre naše Provincije, u svakoj zajednici, održavaju susrete za mlade, uzimajući u obzir važnost pastoralnog zvanja. Tako su 21. svibnja, 18. lipnja i 23. srpnja sestre zajednice Sveta Marija Andeoska u Pedro Juan Caballero, organizirale dan duhovnih zvanja na kojem su sudjelovale djevojke zainteresirane za redovnički život i koje žive u našoj zajednici te mladi iz župe. I sestre iz zajednica u Limpiu i Lambaréu organizirale su 19. kolovoza susret za mlade u zajednici u Limpiu.

Na razini Provincije, od 14. do 16. srpnja, u zajednici Sveta Obitelj u Lambaréu, održan je prvi susret za djevojke koje se zanimaju za redovnički život. Na susretu je sudjelovalo devet

djevojaka, a organizirale su ga i vodile sestre odgojiteljice. Drugi susret je predviđen od 5. do 7. prosinca 2017. godine. Da bi bile brojnije sudionice ovih susreta, sestre posjećuju razna područja zemlje nastojeći susresti obitelji djevojaka koje pokazuju interes za redovnički život.

Nastavlja se trogodišnja priprema za proslavu 150. obljetnice utemeljenja naše Družbe. Dana 13. kolovoza, na svetkovinu zaštitnice naše Provincije, Uznesenja Blažene Djevice Marije, slavile smo Euharistiju u župi Gospe Fatimske u Pedro Juan Caballero. Nakon misnog slavlja imale smo lijep društveni događaj u školi Sveta Marija Andeoska na kojem su sudjelovali predstavnici svih zajednica i obrazovnih ustanova Provincije, kao i brojna rodbina i prijatelji.

Tradicionalni susret studenata naših odgojnih ustanova održan je 12. i 13. rujna 2017. godine. To je bio sedmi susret koji je održan u Duhovnom centru Sveta Agneza u Asunciónu, pod geslom *Grleći Isusa Krista, u franjevačkoj duhovnosti*. Okupilo se više od šezdeset mlađih zajedno sa sestrama i učiteljima koji sudjeluju u njihovom odgojnem rastu. Mladi su pozvani u vlastitom okružju pronositi vrijednosti koje su usvojili iz franjevačke duhovnosti i naše Družbe.

Od 25. do 30. rujna skupina od dvadeset sestara naše Provincije sudjelovala je na duhovnim vježbama koje je vodio fra Fabio Gho, ofm, a koje su održane u Duhovnom centru Sveta Agneza. Sestre su bile osnažene osobnim iskustvom prisnosti s Gospodinom.

U dubokoj pobožnosti prema sv. Franji Asiškom, sestre Provincije, zajedno s osobama koje dijele naš život i apostolat, pripremale su se devetnicom za svetkovinu sv. Franje. Dana 4. listopada euharistijskim slavljem i bratskim zajedništvom proslavile su ovaj blagdan.

Ovih posljednjih mjeseci, u svakoj našoj odgojnoj ustanovi, malo pomalo završavaju školske aktivnosti za godinu 2017. Koristim prigodu zaželjeti svim sestrama sretan završetak školske godine i blagoslovljenu novu godinu. Mir i dobro!

s. Evanilda Ramírez Cabrera

Iz Rimske regije

Nakon zasluženog ljetnog odmora, s novim poletom, započele smo naše aktivnosti.

Dana 8. rujna zajednica na Farnesini svečano je proslavila 50. obljetnicu redovničkoga života s. Paule D'Auria i s. Bernardice Luburić, 50 godina vjernosti i plodnoga rada. Svečanom događaju nazočile su vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović, pojedine vrhovne savjetnice, regionalna predstojnica s. Lucia Vrdoljak Colo, sestre naših zajednica, obitelj i prijatelji koji su došli čak iz Kalabrije, rodnoga kraja s. Paole. Znakovita je bila prisutnost velikog broja svećenika. Vrhunac svečanosti bilo je euharistijsko slavlje koje je predvodio mons. Piero Coccia, nadbiskup metropolita iz Pesara. On je između ostalog rekao: "Dosegle ste razdoblje zrelosti u kojem se mogu sagledati zreli plodova, dobra djela, radosno darivanje, bratska ljubav..." Svečanost je potom nastavljena u velikoj školskoj dvorani, ukrašenoj za tu prigodu, ručkom kojega su pripremile naše izvrsne kuharice. Bio je to prekrasan dan

sestrinskog zajedništva te prigoda živjeti radost zbog pripadnosti istoj redovničkoj obitelji i obnoviti sjećanje na vlastito redovničko posvećenje.

Početkom rujna započela je školska godina u našoj školi u Rimu kao i u školama u Pesaru gdje poučavaju s. Lucia Vrdoljak i s. Maristella Palac. S naporima, ali s velikom radošću i vedrinom, idemo ususret svakom danu: djeca nas potiču da ostanemo mlade i dosljedne onomu što im *propovijedamo*.

S velikom pobožnošću i molitvom pripremili smo se za svetkovinu našega Oca Franje. Toga dana zajednica u Generalnoj kući u Grottaferrati imala je dvostruko slavlje: svetkovinu Se-rafskog Oca i 60 godina redovničkog života s. Roze Potočnik. Skupina sestara s Farnesine pristigla je u Grottaferratu gdje su srdačno primljene od sestara koje tamo borave. Cijeli dan je bio obilježen radošću i posebnom zahvalnošću Gospodinu za život s. Roze, za 60 godina njezinog velikodušnog služenja, milosti i blagoslova, kako je istaknula vrhovna predstojnica s. Klara Šimunović u svom pozdravnom govoru prije početka mise, koju je slavio don Steve Giuliano u koncelebraciji druga dva svećenika, njegova subrata fokolarina, don Renata i don Huberta. Nakon euharistijskoga slavlja uslijedilo je radosno druženje koje su sestre s ljubavlju pripremile. Slavlje se završilo malim *koncertom* kojega je u čast s. Roze izveo don Renato.

Sestre s Piazza Caprera, nastavljaju svoj apostolat među brojnim hodočasnicima i turistima koji odsjedaju u njihovoju kući, a dolaze u Rim prije svega zbog pape Franje, koji je neumoran u svojoj službi i uvijek bogat novim idejama i poticajima. Gospodin ga još dugo zadržao među nama.

s. Anna Maria Jurić

PRILOZI

Papina poruka za 1. svjetski dan siromašnih, 19. studenoga 2017.

Ne ljubimo riječima, već djelima

1. "Dječice, ne ljubimo riječju i jezikom, već djelom i istinom" (1 Iv 3, 18). Ove riječi apostola Ivana izražavaju zapovijed prema kojoj nijedan kršćanin ne smije biti ravnodušan. Ozbiljnost kojom "ljubljeni učenik" predaje Isusovu zapovijed sve do naših dana još je snažnije naglašena suprotstavljanjem između praznih riječi koje su često na našim usnama i konkretnih djela koja smo si naprotiv pozvani postaviti kao mjerilo. Ljubav ne dopušta izgovore. Tko želi ljubiti kao što je Isus ljubio, mora se povesti njegovim primjerom, poglavito kada je riječ o ljubavi prema siromašnima. Način na koji je Sin Božji ljubio, uostalom, dobro je poznat, a Ivan na to jasno podsjeća. Ta ljubav počiva na dva nosiva stupa: Bog nas je prvi ljubio (usp. 1 Iv 4, 10.19), i ljubio nas je predavši potpuno samoga sebe, čak dотle da je položio svoj život za nas (1 Iv 3, 16).

Takva ljubav ne može ostati bez odgovora. Iako se nudi jednostrano i ne traži ništa zauzvrat, ona ipak rasplamsava srce takvim žarom da se svaki onaj koji to u srcu očuti osjeća dužnim uzvratiti na tu ljubav unatoč svojim ograničenjima i grijesima. A to se može dogoditi samo ako Božju milost, njegovu milosrdnu ljubav prihvativimo, što je više moguće, u svome srcu tako da ona potakne našu volju pa i naša čuvstva na ljubav prema Bogu samome i prema bližnjemu. Na taj način milosrđe koje izvire, tako reći, iz srca Presvetoga Trojstva može pokrenuti naš život i uroditи samilošću i djelima milosrđa prema braći i sestrama koji se nalaze u potrebi.

2. "Jadnik vapi, a Jahve ga čuje" (Ps 34, 7). Crkva je oduvijek shvaćala važnost ovog vapaja. Tome u prilog govori veliko svjedočanstvo koje nalazimo već na prvim stranicama Djela apostolskih, gdje Petar traži da se izabere sedmoricu ljudi, "punih Duha i mudrosti" (6, 3), da preuzmu na sebe službu pomaganja siromašnima. To je zasigurno jedan od prvih znakova kojima se kršćanska zajednica predstavila svijetu: služenje siromašnima. Prva je zajednica shvatila da biti Isusov učenik znači pokazati bratstvo i solidarnost, kao odgovor na glavno Učiteljevo učenje koji je proglašio siromašne blaženima i baštinicima Kraljevstva nebeskog (usp. Mt 5, 3).

"Sva bi imanja i dobra prodali i porazdijelili svima kako bi tko trebao" (Dj 2, 45). U ovim riječima jasno uočavamo koliko su prvi kršćani bili time zaokupljeni. Evanđelist Luka, koji više nego bilo koji drugi sveti pisac govori o milosrđu, ne pretjeruje kada opisuje praksu dijeljenja u prvoj zajednici. Naprotiv, njegove su riječi upućene vjernicima svih naraštaja, a time i nama, kako bi nas podupro u našem svjedočenju i potaknuo našu brigu za one najpotrebnije. Istu poruku prenosi s jednakim uvjerenjem apostol Jakov koji u svojoj poslanici upotrebljava snažne i prodorne riječi: "Čujte, braćo moja ljubljena: nije li Bog one

koji su svijetu siromašni izabrao da budu bogataši u vjeri i baštinici Kraljevstva što ga je obećao onima koji ga ljube? A vi prezreste siromaha! Ne tlače li vas upravo bogataši? Ne vuku li vas baš oni na sudove? [...] Što koristi, braćo moja, ako tko rekne da ima vjeru, a djelâ nema? Može li ga vjera spasiti? Ako su koji brat ili sestra goli i bez hrane svagdanje pa im tkogod od vas rekne: 'Hajdete u miru, grijte se i sitite', a ne dadnete im što je potrebno za tijelo, koja korist? Tako i vjera: ako nema djelâ, mrtva je u sebi" (2, 5-6.14-17).

3. Bilo je, međutim, razdoblja u povijesti kada kršćani nisu u potpunosti poslušali taj poziv i kada su dopustili da ih zarazi svjetovni način razmišljanja. No, Duh Sveti nije propuštao dozivati im u pamet da moraju svoj pogled držati čvrsto upravljen u ono što je bitno. Podizao je, naime, muškarce i žene koji su na različite načine posvetili svoj život služenju siromašnima. Koliko su samo stranica, tijekom ove dvije tisuće godina povijesti, napisali kršćani koji su, u krajnjoj jednostavnosti i poniznosti te velikodušnom i kreativnom ljubavlju, služili najsiromašnijoj braći i sestrama!

Najistaknutiji primjer nam pruža Franjo Asiški, kojeg su slijedili mnogi drugi sveti muškarci i žene tijekom stoljeća. On se nije zadovoljio time da zagrli gubavce i dadne im milostinju, već je odlučio poći u Gubbio da boravi s njima. On sâm vidi je u tome susretu prekretnicu na svom putu obraćenja: "Dok sam bio u grijesima, bilo mi je veoma mrsko i gledati gubavce. I Gospodin sam dovede me među njih i ja sam im iskazivao milosrđe. I kad sam odlazio od njih, ono što mi se činilo mrskim pretvorilo mi se u duhovnu i tjelesnu slast" (Opor 1-3: FF 110). Ovo svjedočanstvo pokazuje preobražavajuću snagu ljubavi i kršćanskog načina života.

Ne možemo razmišljati o siromašnima jednostavno kao o korisnicima našeg povremenog volonterskog rada kojeg obavljamo jednom tjedno ili improviziranih djela velikodušnosti koja umiruju našu savjest. Ta iskustva, koja su svakako vrijedna i korisna da probude u nama osjetljivost za potrebe ljudi i nepravde koje su često njihov uzrok, morala bi zapravo voditi pravom susretu sa siromašnima i prerasti u dijeljenje koje postaje način života. Naša molitva i naš put učeništva i obraćenja potvrđuju svoju evandeosku vjerodostojnost upravo u takvoj ljubavi i zajedništvu. Ovakav način života donosi radost i mir duše, jer dotičemo vlastitim rukama Kristovo tijelo. Ako zaista želimo susresti Krista, moramo doticati njegovo tijelo u ranjenom tijelu siromašnih, kao odgovor na sakramentalno zajedništvo koje je darovano u euharistiji. Tijelo Kristovo, razlomljeno u svetoj liturgiji, može se vidjeti, po ljubavi i dijeljenju, na licima i osobama najranjivijih od naše braće i sestara. Opomena sv. Ivana Zlatoustog ostaje trajno aktualna: "Ako želite častiti Kristovo tijelo, nemojte ga prezirati kad je golo; ne častite euharistijskog Kristu svilenom odjećom, a zatim, pošto odete iz crkve, zanemarivati onog drugog Krista koji trpi hladnoću i golotinju" (Hom. in Matthaeum, 50.3: PG 58).

Pozvani smo stoga pristupiti siromašnima, susretati ih, gledati ih u oči, zagrliti ih i tako im dati da osjete toplinu ljubavi koja razbija samoću. Njihova ispružena ruka također je poziv izaći iz naših sigurnosti i udobnosti i priznati vrijednost koju siromaštvo ima samo po sebi.

4. Nikada ne zaboravimo da je za Kristove učenike siromaštvo prije svega poziv da slijedimo Isusa siromašna. To znači ići za njim i uz njega, putom koji vodi do blaženstva Kraljevstva nebeskoga (usp. Mt 5, 3; Lk 6, 20). Biti siromašan znači imati ponizno srce koje zna prihvati vlastito stanje ograničenog i grešnog stvorenja kako bismo pobijedili napast svemoći, koja nas zavarava da smo besmrtni. Siromaštvo je stav srca koji prijeći gledati na novac, karijeru, luksuz kao na ciljeve života i uvjete za sreću. Siromaštvo stvara uvjete za slobodno

preuzimanje vlastitih osobnih i društvenih odgovornosti, unatoč svojim ograničenjima, uz povjerenje u Božju bliskost i pomoć njegove milosti. Tako shvaćeno siromaštvo je mjerilo koje nam omogućuje prosuditi kako najbolje koristiti materijalna dobra i izgrađivati odnose s drugima koji neće biti egoistični i posesivni (usp. Katekizam Katoličke Crkve, brr. 25-45).

Povedimo se, stoga, za primjerom svetoga Franje, toga svjedoka istinskog siromaštva. Upravo zato što mu je pogled bio čvrsto uperen u Krista, znao ga je prepoznati i služiti mu u siromašnima. Ako želimo dati djelotvorni doprinos promjeni povijesti i promicanju stvarnog razvoja, moramo poslušati vapaj siromašnih i zalagati se za to da se oslobode svoga stanja marginaliziranosti. Pozivam, istodobno, siromašne koji žive u našim gradovima i našim zajednicama da ne izgube osjećaj evanđeoskog siromaštva koje je dio njihove svakodnevice.

5. Poznato nam je koliko je teško u suvremenom svijetu jasno definirati siromaštvo. No, ono nas na bezbroj načina svakodnevno proziva, u tisućama lica obilježenih patnjom, isključenošću, zlostavljanjima, nasiljima, mučenjima i zatvaranjima, ratom, lišavanjem slobode i dostojanstva, neznanjem i nepismenošću, izvanrednim zdravstvenim situacijama i nezaposlenošću, trgovinom robljem i ropstvom, progonstvom i bijedom, prisilnom migracijom. Siromaštvo ima lice žena, muškaraca i djece izrabljivanih zbog niskih interesa, gaženih izopačenom logikom moći i novca. Kakav samo nemilosrdan i beskrajan popis možemo sastaviti kada tome pridodamo siromaštvo nastalo kao plod društvene nepravde, moralne degeneracije, pohlepe nekolicine izabranih i opće ravnodušnosti!

U našem vremenu, nažalost, dok se silno bogatstvo gomila u rukama povlaštene nekolicine, često kao plod ilegalnih aktivnosti i užasnog iskorištavanja ljudskog dostojanstva, prava je sablazan porast siromaštva u širokim slojevima društva u čitavom svijetu. Pred svim tim ne možemo ostati pasivni, a još se manje smijemo miriti s takvim stanjem. Na siromaštvo koje guši duh inicijative tolikih mladih ljudi, sprječavajući ih da nađu posao; na siromaštvo koje umrtvљuje osjećaj osobne odgovornosti, prebacujući odgovornost na drugoga i tražeći pogodnosti; na siromaštvo koje truje vrutke sudjelovanja i sužava prostore stručnosti, umanjujući tako zasluge onih koji rade i proizvode; na sve te oblike siromaštva moramo odgovoriti novom vizijom života i društva.

Svi siromasi – kao što je volio reći blaženi Pavao VI. – pripadaju Crkvi po “evanđeoskom pravu” (Govor na otvaranju drugog dijela Drugog vatikanskog koncila, 29. rujna 1963.) i obvezuju nas na temeljno opredjeljenje za siromašne. Blagoslovljene ruke koje se šire da prime siromaha i da im pomognu: to su ruke koje donose nadu. Blagoslovljene ruke koje nadilaze svaku barijeru kulture, vjeroispovijesti i nacionalnosti, izljevajući ulje utjehe na rane čovječanstva. Blagoslovljene ruke koje se otvaraju ne tražeći ništa za uzvrat, bez ikakvih “ako”, “ali” i “možda”: to su ruke po kojima na braću silazi Božji blagoslov.

6. Na kraju Jubileja milosrđa želio sam Crkvi predložiti Svjetski dan siromašnih, tako da u cijelom svijetu kršćanske zajednice postaju sve više i sve bolje konkretni znak Kristove ljubavi prema posljednjima i najpotrebnijima. Svjetskim danima koje su pokrenuli moji prethodnici, koji su već zaživjeli u životu naših zajednica, želim da se doda i taj Dan, koji im pridodaje izvrsnu evanđeosku puninu, to jest Isusovu povlaštenu ljubav prema siromašnima.

Pozivam čitavu Crkvu kao i muškarce i žene dobre volje da se na taj dan okrenu svima onima koji pružaju svoje ruke i traže našu pomoć i solidarnost. Oni su naša braća i sestre, stvoreni i ljubljeni od jednog Nebeskog Oca. Ovaj Dan želi potaknuti u prvom redu vjernike da reagiraju na kulturu odbacivanja i rasipanja, te da usvoje i prigrle kulturu susreta.

Istodobno, taj je poziv upućen svima neovisno o vjerskoj pripadnosti; svi su pozvani na otvorenost i dijeljenje sa siromašnima kroz konkretne znakove solidarnosti i bratstva. Bog je stvorio nebo i zemlju za sve; nažalost, ljudi su podigli barijere, zidove i ograde, izdajući izvorni dar namijenjen cijelom čovječanstvu, bez ikakve iznimke.

7. Moja je želja da kršćanske zajednice, u tjednu koji prethodi Svjetskom danu siromašnih, koji ove godine pada na 19. studenoga, to jest Trideset i treću nedjelju kroz godinu, ulože napore kako bi omogućili trenutke susreta i prijateljstva, solidarnosti i konkretne pomoći. Mogu pozvati siromašne i volontere da sudjeluju zajedno u euharistiji te nedjelje, tako da učine još autentičnjom proslavu svetkovine Gospodina našega Isusa Krista, Kralja svega stvorenja, koja se slavi slijedeće nedjelje. Kristovo kraljevstvo pokazuje se u svem svom značenju upravo na Golgoti, kada Nevini prikovan na križu, siromašan, gol i lišen svega, utjelovljuje i otkriva puninu Božje ljubavi. Isusovo potpuno prepuštanje Ocu izražava nje-govo krajnje siromaštvo i ujedno pokazuje moć te Ljubavi koja ga uskrišava na novi život na dan uskrsnuća.

Ako u našim četvrtima ima siromašnih ljudi koji traže zaštitu i pomoć, približimo im se te nedjelje: to će biti pogodan trenutak da se susretнемo s Bogom kojeg tražimo. Držeći se onoga što uči Sveti pismo (usp. Post 18, 3-5, Heb 13, 2), priglimo ih kao časne goste za našim stolom; oni mogu biti učitelji koji nam pomažu dosljednije živjeti svoju vjeru. Svojim povjerenjem i spremnošću da prihvate pomoć, pokazuju nam na miran i često radostan način koliko je nužno živjeti jednostavno i prepustiti se Božjoj providnosti.

8. U srcu mnogih konkretnih inicijativa koje će se moći provoditi na taj Dan treba uvijek biti molitva. Ne zaboravimo da je Oče naš molitva siromašnih. Naše traženje kruha, nai-me, izražava naše povjerenje u Boga za naše osnovne potrebe u životu. Sve što nas je Isus učio u toj molitvi izražava i objedinjuje vapaj svih onih koji pate zbog nesigurnosti života i manjka onoga što im je potrebno. Kada su učenici zamolili Isusa da ih nauči moliti, od-govorio je riječima siromašnih koji se obraćaju jednom Ocu u kojem se svi prepoznaju kao braća i sestre. Oče naš je molitva koja se izražava u množini: kruh za koji molimo je “naš”, a to podrazumijeva dijeljenje, sudjelovanje i zajedničku odgovornost. U toj molitvi svi prepoznajemo potrebu za prevladavanjem svakog oblika sebičnosti, kako bismo ušli u radost uzajamnog prihvaćanja.

9. Pozivam subraću biskupe, sve svećenike i đakone, koji po svom pozivu imaju zadaću pomagati siromašne, kao i sve Bogu posvećene osobe i sve udruge, pokrete i volontere diljem svijeta, da se zauzmu da ovaj Svjetski dan siromašnih postane tradicija koja će biti konkretni doprinos evangelizaciji u današnjem svijetu.

Neka ovaj novi Svjetski dan, stoga, postane snažan podsjećaj našoj vjerničkoj savjesti, omogućujući nam sve više rasti u uvjerenju da nam dijeljenje sa siromasima omogućuje shvatiti najdublju istinu evanđelja. Siromašni nisu problem: oni su izvor na kojem se mo-ramo napajati u našem nastojanju da prihvaćamo i živimo bît evanđelja.

Iz Vatikana, 13. lipnja 2017. Spomen svetog Antuna Padovanskog

Franjo

Poruka pape Franje za 51. svjetski dan mira, 1. siječnja 2018.

1. Želja za mirom

Mir svim ljudima i svim narodima na zemlji! Mir, koji su anđeli navijestili pastirima u božićnoj noći,¹ je duboka težnja svakog pojedinca i svih naroda, a osobito onih koji najviše trpe zbog njegove odsutnosti. Od ovih potonjih, koje stalno nosim u svojim mislima i molitvama, ponovno bih spomenuo više od 250 milijuna migranata diljem svijeta, od čega 22,5 milijuna čine izbjeglice. Papa Benedikt XVI., moj dragi predšasnik, govorio je o njima kao "muškarcima i ženama, djeci, mladima i starijim osobama koji traže mjesto na kojem će se skrasiti i živjeti u miru".² Da bi pronašli taj mir, mnogi su od njih spremni izložiti opasnosti vlastiti život na putovanju koje je često dugotrajno i opasno, podnositi teškoće i patnje i suočavati se s ogradama i zidovima izgrađenim kako bi ih se držalo daleko od njihova cilja.

Milosrdna duha zagrlimo sve one koji bježe od rata i gladi ili su zbog diskriminacije, progonstva, siromaštva i srozavanja okoliša prisiljeni napustiti svoja ognjišta.

Svjesni smo da nije dovoljno otvoriti svoja srca za druge koji pate. Mnogo će se toga još trebati učiniti prije nego što naša braća i sestre uzmognu ponovno mirno živjeti u sigurnom domu. Prihvaćanje drugih traži konkretno zalaganje, mrežu pomoći i dobročinstva, budnu i suošćećaju pažnju, odgovorno upravljanje novim i složenim situacijama koje se katkad pridodaju brojnim drugim već postojećim problemima, kao i resursima koji su uvek ograničeni. Provođenjem u djelo kreposti razboritosti, čelnici vladâ trebali bi poduzeti praktične korake kako bi ih primili, promicali, zaštitili i integrirali, "i koliko to dopušta nepatvoreno dobro njihove zajednice, i[šli] na ruku onima koji bi se možda htjeli uključiti u novu zajednicu".³ Oni imaju jasnu odgovornost prema vlastitim zajednicama, legitimna prava i skladan razvoj koji moraju osigurati, da ne bi postali poput ludog graditelja koji je pogrešno izračunao i nije uspio dovršiti kulu koju je počeo graditi.⁴

2. Zašto tako mnogo izbjeglica i migranata?

Uoči Velikog jubileja kojim se obilježavalo dvije tisuće godina od andeoskog proglašenja mira u Betlehemu, sveti Ivan Pavao II. ubrojio je sve veći broj izbjeglica među posljedice "beskrajnog i užasnog slijeda ratova, sukobâ, genocidâ i etničkih čišćenja"⁵ koji su obilježili dvadeseto stoljeće. U ovom novom stoljeću nije se dogodio pravi preokret: oružani sukobi i drugi oblici organiziranog nasilja i dalje uzrokuju seljenje ljudi unutar nacionalnih granica i šire.

No, ljudi migriraju također iz drugih razloga, u prvom redu zato što "svim srcem žude za boljim životom i nerijetko pokušavaju ostaviti iza sebe 'očaj' jedne bezizgledne budućnosti".⁶ Kreću na put jer se žele pridružiti svojim obiteljima ili zato što traže priliku za zaposlenje ili

1 Lk 2, 14.

2 Angelus, 15. siječnja 2012.

3 Ivan XXIII., Enc. Pacem in terris, 106.

4 Usp. Lk 14, 28-30

5 Poruka za Svjetski dan mira 2000., 3.

6 Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2013.

obrazovanje: oni koji ne mogu uživati ta prava ne žive u miru. K tome, kao što sam primijetio u enciklici Laudato si, došlo je do “tragičnog porasta broja migranata koji pokušavaju pobjeći od sve veće bijede uzrokovane uništavanjem okoliša”.⁷

Većina ljudi koji žele migrirati prolazi redovne procedure. Neki se, međutim, odlučuju na druge putove, prije svega iz očaja, kada njihove zemlje ne nude nikakvu sigurnost ni priliku, a svi pravni putovi su nedostupni, onemogućeni ili prespori.

U mnogim odredišnim zemljama uzela je velikog maha retorika u kojoj se ističu opasnosti po nacionalnu sigurnost ili visoki troškovi primanja novih pridošlica, iskazujući time prijezir prema ljudskom dostojanstvu koje se mora priznati svima kao Božjim sinovim i kćerima. Svi koji, možda i zbog političkih razloga, namjesto da grade mir raspiruju strah od migranata, siju nasilje, rasnu diskriminaciju i ksenofobiju, što izaziva veliku zabrinutost kod svih onih kojima je na srcu sigurnost svakog čovjeka.⁸

Svi pokazatelji kojima raspolaže međunarodna zajednica ukazuju na to da će globalne migracije nastaviti označavati našu budućnost. Neki to smatraju prijetnjom. Ja vas, naprotiv, pozivam da na to gledate s povjerenjem, kao na priliku za izgrađivanje budućnosti mira.

3. Gledati kontemplativnim pogledom

Mudrost vjere hrani taj kontemplativni pogled, koji je kadar prepoznati da smo svi “dio iste obitelji, dosejenici i mjesno pučanstvo koje ih prima, i svi imaju jednako pravo koristiti prirodna dobra, koja su namijenjena svima, kao što to uči socijalni nauk Crkve”.⁹ Ove riječi ponovno pred nas stavljuju biblijsku sliku novog Jeruzalema. U knjizi proroka Izajje (pog. 60) i Otkrivenju (pog. 21) opisan je kao grad s uvijek otvorenim vratima, kako bi u njega mogli ući ljudi iz svakog naroda, koji mu se dive i ispunjavaju ga bogatstvom. Mir je vrhovni vladar koji ga vodi a pravda načelo koje upravlja suživotom u njemu.

Trebamo ovim kontemplativnim pogledom promatrati također grad u kojem živimo, “odnosno pogledom ispunjenim vjerom koji otkriva onoga Boga koji stanuje u njegovim kućama, na njegovim ulicama, na njegovim trgovima [...] promičući solidarnost, bratstvo, želju za dobrom, istinu, pravdu”¹⁰ – drugim riječima, ostvarujući obećani mir.

Kada upravimo taj pogled na migrante i izbjeglice, otkrivamo da ne dolaze praznih ruku. Oni donose svoju hrabrost, vještine, energiju i težnje, kao i blaga vlastite kulture; i na taj način obogaćuju živote naroda koji ih primaju. Vidimo jednako tako kreativnost, ustrajnost i duh žrtve bezbrojnih pojedinaca, obitelji i zajednica širom svijeta koji otvaraju svoja vrata i srca migrantima i izbjeglicama, čak i tamo gdje se ne obiluje dobrima.

Tim se kontemplativnim pogledom trebaju također voditi u svom razlučivanju oni koji su odgovorni za javno dobro, tako da nastave poticati politiku prihvaćanja “koliko to dopušta nepatvoreno dobro njihove zajednice”¹¹, imajući u vidu potrebe svih članova ljudske obitelji i dobrobit svakog pojedinog od njih.

7 Br. 25.

8 Usp. Obraćanje nacionalnim ravnateljima pastoralu za migrante, sudionicima Susreta održanog u organizaciji Vijeća Europskih biskupske konferencije (CCEE), 22. rujna 2017.

9 Benedikt XVI., Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2011.

10 Apost. pob. Evangelii gaudium, 71.

11 Ivan XXIII., Enc. Pacem in terris, 106.

Oni koji se nadahnjuju tim pogledom moći će prepoznati sjeme mira koje već klija i pobrinuti se za njegov rast. Naši će se gradovi, često podijeljeni i polarizirani sukobima oko prisutnosti migranata i izbjeglica, tako pretvoriti u gradilišta mira.

4. Četiri miljokaza za djelovanje

Pružiti tražiteljima azila, izbjeglicama, migrantima i žrtvama trgovine ljudima priliku da pronađu mir koji traže zahtijeva strategiju koja objedinjuje u sebi četiri djelovanja: primiti, zaštititi, promicati i integrirati.¹²

“Primiti” doziva u svijest potrebu širenja pravnih putova za ulazak i da se više migrante i izbjeglice ne tjera prema zemljama gdje ih očekuju progoni i nasilje. To također traži da se naša briga o nacionalnoj sigurnosti dovede u ravnotežu sa zaštitom temeljnih ljudskih prava. Sveti pismo nas podsjeća: “Gostoljublja ne zaboravljajte: njime neki, i ne znajući, ugostiše anđele!”¹³

“Zaštititi” se tiče naše dužnosti da prepoznamo i branimo nepovredivo dostojanstvo onih koji bježe od stvarnih opasnosti u potrazi za azilom i sigurnošću, te da spriječimo njihovo izrabljivanje. Tu posebno mislim na žene i djecu koji se nalaze u situacijama u kojima su više izloženi opasnostima i zlouporabama koje mogu čak ići dotle da ih se pretvori u roblje. Bog ne diskriminira: “Jahve štiti tuđince, sirote i udovice podupire”¹⁴.

“Promicati” podrazumijeva podupiranje cjelovitog ljudskog razvoja migranata i izbjeglica. Među mnogim sredstvima koja mogu pomoći u toj zadaći, naglasio bih važnost da se djeci i mladima osigura pristup svim razinama obrazovanja. Tako će ne samo odnjegovati i ostvariti svoje potencijala, već će ujedno biti bolje sposobljeni za susret s drugima i jačati duh dijaloga, a ne zatvaranja ili sukoba. Biblija uči da Bog “ljubi pridošlicu, daje mu hranu i odjeću”. Stoga poziva: “Ljubite i vi pridošlicu, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj”¹⁵.

“Integrirati”, na kraju, znači omogućiti izbjeglicama i migrantima potpuno sudjelovanje u životu društva u koje su primljeni, kao dio procesa uzajamnog obogaćivanja i plodne suradnje u službi cjelovitog ljudskog razvoja lokalnih zajednica. Sveti Pavao to izražava u ovim riječima: “više niste tuđinci ni pridošlice, nego sugrađani ste svetih i ukućani Božji”¹⁶.

5. Prijedlog za dva međunarodna sporazuma

Od srca se nadam da će taj duh nadahnjivati proces koji će tijekom 2018. godine voditi do definiranja i odobravanja dvaju svjetskih sporazuma od strane Ujedinjenih naroda, od kojih se jedan odnosi na sigurnu, uređenu i redovnu migraciju, a drugi na izbjeglice. Kao zajednički sporazumi na globalnoj razini, ovi sporazumi će predstavljati referentni okvir za političke prijedloge i praktične mjere. Zato je važno da budu nadahnuti suosjećanjem, dalekovidnošću i hrabrošću, kako bi se iskoristilo svaku priliku za unaprjeđenje procesa

12 Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2018., 15. kolovoza 2017.

13 Heb 13, 2.

14 Ps 146, 9

15 Pnz 10, 18-19.

16 Ef 2, 19.

izgrađivanja mira. Jedino tako nužni realizam koji se traži od međunarodne politike neće podleći cinizmu i globalizaciji ravnodušnosti.

Dijalog i koordinacija su nužnost i jasna dužnost međunarodne zajednice. Izvan granica pojedine zemlje, i manje bogate zemlje mogu primiti – ili bolje prihvati – veći broj izbjeglica, ako im međunarodna suradnja osigura potrebna sredstva.

Odjel za migrante i izbjeglice Dikasterija za promicanje cjelovitog ljudskog razvoja objavio je dvadeset točaka djelovanja¹⁷ kao konkretne pravce za provođenje u djelo ovih četiriju glagola u državnim politikama kao i u vladanju i postupanju kršćanskih zajednica. Tim i drugim doprinosima želi se izraziti zanimanje Katoličke Crkve za proces koji će dovesti do usvajanja dva UN-ova svjetska sporazuma (Global Compact). To zanimanje je pokazatelj općenitije pastoralne skrbi koja ima svoje korijene u samim počecima Crkve a nastavila se u njezinim mnogim djelovanjima sve do naših dana.

6. Za naš zajednički dom

Neka nam za nadahnuće posluže riječi sv. Ivana Pavla II. "Ako je 'san' o svijetu u kojem vlada mir zajednički mnogima, ako se prepozna vrijednost doprinosa izbjeglicâ i migranata, tada čovječanstvo može sve više postajati obitelj sviju a naša zemlja pravi 'zajednički dom'."¹⁸ Mnogi su tijekom povijesti vjerovali u ovaj 'san', a njihova postignuća svjedoče o tome da to nije puka utopija.

Među njih se ubraja i sv. Francisca Ksaver Cabrini, čija se stota obljetnica smrti obilježava ove godine. Ovog trinaestog dana mjeseca studenog mnoge crkvene zajednice slave njezin spomendan. Ta izvanredna žena, koja je svoj život posvetila služenju migrantima i postala kasnije njihovom nebeskom zaštitnicom, naučila nas je kako možemo primiti, zaštiti, promicati i integrirati tu našu braću i sestre. Neka Gospodin, po njezinu zagovoru, udijeli svima nama da iskusimo kako se "plod pravednosti u miru sije onima koji tvore mir".

Iz Vatikana, 13. studenoga 2017.

Spomandan sv. Franciske Ksaver Cabrini, zaštitnice migranata

Franjo

¹⁷ "Dvadeset točaka pastoralnog djelovanja" i "Dvadeset točaka djelovanja prema Svjetskim sporazumima" (2017); vidi također Dokument UN-a A/72/528.

¹⁸ Poruka za Svjetski dan selilaca i izbjeglica 2004., 6.

Proglas splitsko-makarskog nadbiskupa Marina Barišića

Proglas svim vjernicima u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji u pripravi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji u Solinu 2018. pod geslom:

Očinstvo i majčinstvo: dva lica roditeljskog poslanja

Braći svećenicima,
redovnicima i redovnicama,
majkama i očevima,
svim kršćanskim vjernicima!

Draga braćo i sestre!

Obitelj kao temelj ljudske zajednice i čuvarica kršćanskih vrijednosti odlučujuća je za budućnost naše domovine i Crkve. Drugi vatikanski sabor kaže: "Spas osobe te ljudskog i kršćanskog društva usko je povezan sa sretnim stanjem u bračnoj i obiteljskoj zajednici" (GS, 47).

Zbog sve većih izazova i suočavanja s rodnom ideologijom, radikalnim feminismom, čestim rastavama braka i mentalitetom koji je zatvoren daru života, mnogi se s pravom pitaju kakva će biti sutrašnjica naših obitelji? Ipak, brojne kršćanske obitelji velikodušno obnašaju svoje poslanje u Crkvi i društvu, i tako proročki djeluju u današnjemu svijetu. Crkva i društvo, osobito danas, trebaju živo svjedočanstvo majki i očeva, žena i muževa, koji će ohrabriti nove i mlade obitelji da još snažnije i odvažnije žive sakrament Božje ljubavi.

U tom nastojanju približavamo se i Trećem nacionalnom susretu hrvatskih katoličkih obitelji koji će se održati u Solinu 2018. godine pod geslom: "Očinstvo i majčinstvo - dva lica roditeljskog poslanja". Kroz pripravu za ovaj važan događaj, u protekloj godini dublje smo razmišljali o poslanju naših očeva u obitelji, Crkvi i društvu, a ovim došašćem ulazimo u godinu posvećenu majci i majčinstvu.

Majčinstvo je duhovno i tjelesno življenje ljubavi, izvor novoga života. Nažalost, sve je više onih koji se boje odgovoriti na poziv majčinstva. Papa Franjo u svojoj postsinodalnoj apostolskoj pobudnici "Radost ljubavi" upozorava da smanjenje majčinske prisutnosti u društvu predstavlja "ozbiljnu opasnost". Umjesto herojske opredijeljenosti, izgrađene na Božjim temeljima i posebnosti žene da daruje život, često se prednost daje obrazovanju, napretku u poslovnom sektoru ili postizanju nekih drugih ciljeva koji bi uz majčinstvo bili teže ostvarivi.

Mediji i virtualni svijet, politika i razne udruge namećeš neku svoju viziju majčinstva, ali i model žene besprijekornog tjelesnog izgleda koja uživa u nesputanoj slobodi bez braka i obveza.

U današnje vrijeme dezorientacije potrebno je tražiti svjetlo i snagu za majke kako bi bile blagoslov za naš svijet. Na tom tragu sjetimo se kako je Bog zamislio ženu i majku. Bog je ženu odjenuo snagom i dostojanstvom da svojim životom može očitovati istinsku veličinu ženstvenosti. Istinska ženstvenost ne vodi bitku s idejom savršenstva koju nameće moderni

mentalitet, i ne dopušta da drugi određuju njezin identitet. Nije joj cilj objavljivanje slike o sebi na društvenim mrežama jer je njena prava slika i vrijednost čvrsto ukorijenjena u planu Stvoritelja. Istinska ženstvenost odiše blagošću i nježnošću, osjećajnošću i intuicijom. O tom govori i papa Franjo kada podsjeća žene na potrebu da se koriste svojim "ženskim genijem", koji je danas toliko potrebit Crkvi i društvu.

Drage majke, budite svjesne da ste upravo vi prve prenositeljice vjere - te najljepše baštine koju možete predati svojoj djeci. Istina je da danas nije lako pomiriti dužnosti zaposlene žene, supruge i majke. Zbog toga je potrebno da svi zajedno, i Crkva i društvo, još više vrednuju majku i ženu čija je uloga opterećena, ali i nezamjenjiva.

Božja zamisao majčinstva ima svoj najsavršeniji model u Mariji. Razmišljamo li o Isusovu odrastanju, uočit ćemo da Marija sve više postaje vjernica, a sve manje samo Isusova majka i odgojiteljica. U Mariji svaka majka vidi uzor i nalazi ohrabrenje za svoj odnos prema Bogu i obitelji, Crkvi i društvu.

Draga braćo i sestre, ovim došašćem započinjemo novu crkvenu godinu i ulazimo u godinu posvećenu majčinstvu. Sve vas pozivam: svećenike, redovnike i redovnice, sve kršćanske vjernike, a posebno vas majke i očevi, da se osobnom i obiteljskom molitvom, zajedničkim liturgijskim slavlјima te ostalim prigodnim programima koji će biti posvećeni temi majčinstva, uključite u župni i nadbiskupijski pastoralni hod "Godine majčinstva" u pripravi za Treći nacionalni susret hrvatskih katoličkih obitelji, u Solinu 15. i 16. rujna 2018. godine.

Neka sve naše obitelji, domove i domovinu prati zagovor Blažene Djevice Marije koja je u nazaretskoj obitelji postala trajnim uzorom majčinstva te na sve vas zazivam Božji blagoslov!

U Splitu, na prvu nedjelju došašća, 3. prosinca 2017. godine

Izdaje:

Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova
školskih sestara franjevaka Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9
Tel.: 021/ 319-805
Faks: 021/ 319-358

E-mail:

ssf.odjeci@gmail.com
skolske-sestre-franjevke@st.ht.hr

web:

skolske-sestre-franjevke.hr

Odgovara:

s. Andrea Nazlić

Uredništvo:

s. Diana Dolić
s. Karolina Bašić
s. Natanaela Radinović
s. Mirjana Puljiz

Naslovница:

s. Karolina Bašić

Oblikovanje:

Silvio Družetić

Tisk:

Jafra-print d.o.o.

